

TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI KONFEDERASYONU

sosyal sigortalar kanunu'na göre

SİGORTALILIKTA 25 YIL

8.4009561

S

75

86

TÜRK-İŞ YAYINLARI NO. 84

TÜRK-İŞ

Bilgi Merkezi

TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI KONFEDERASYONU

**Sosyal Sigortalar Kanunu'na Göre
SİGORTALIKTA**

25

YIL

**50 — 55
YAŞ**

TÜRK-İŞ

TÜRK — İŞ YAYINLARI No . 84

Bilgi M

368.4009561

Tarih:.....

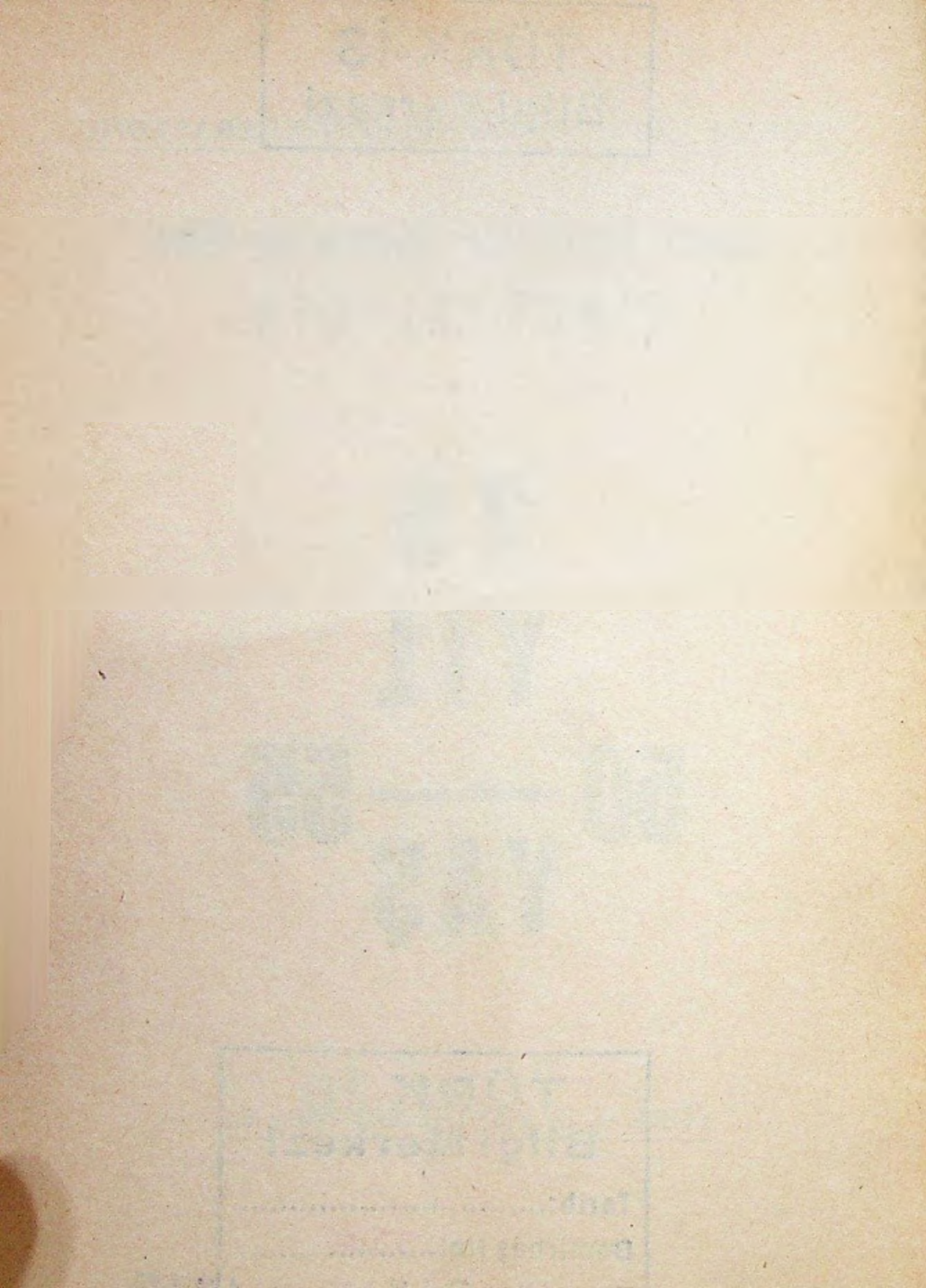
SOS

Demirbaş No:..

1975

Tasnif No:..36

5886

TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI KONFEDERASYONU
TÜRK — İŞ YAYINLARI NO: 84

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	5
506 Sayılı Kanunun 60. Maddesi	7
Yazılı Talepte Bulunmak	9
Basılı Dilekçe Örneği	14
Yaş Haddi	19
Sigortalık Süresi	29
Prim Ödeme Gün Sayısı	36
Erken Yaşlanmak	43
Maden işyerlerinin yeraltı işleri	44
Yaşa Bağlı olarak aylık	45
Sigortalık süresine bağlı olarak aylık	48
Örnekler	54
Gelir ve Aylıkların Ödeme Şekli	69
Aylığınızın Hesabı	74
Kıdem Tazminatı nasıl alınacak?	77
Sağlık Yardımlarından Yararlanma	80

Ö N S Ö Z

içinde bulunduğumuz 1975 yılı, Sosyal Sigortalar Kurumu ve Sigortalılar bakımından önem taşımaktadır.

Yaşlılık, Malûliyet ve Ölüm Sigortalarının yürürlüğe girdiği 1.4.1950 tarihinde İş Kanununa bağlı işyerlerinde çalışmakta olan yaklaşık 295.000 işçinin sigortalılık tescili yapılmıştı.

Bugün, 25 sigortalılık yılını doldurmakta olan bu işçiler, emekliliğini talep etmeye başlamışlardır.

Hepsinin bir tereddüdü, hatta bir korkusu vardır. «Emeklilik maaşımı ne kadar sürede alabilirim?» sorusunu her fırsatta sormaktadır.

Emeklilik maaşını kısa bir sürede almak için, müracaatını eksiksiz yapmak ve ilgili mevzuata uygun hareket etmek şartları oldukça önemlidir.

Bu yayınumuzda çeşitli örnekler vermek suretiyle, yaşlılık veya hizmet süresi itibarıyla emekli olmak isteyenlere kılavuz bilgiler sunulmuştur.

Her fırsatta işçilere hizmeti, şerefli bir görev sayan Konfederasyonumuz'un bu yayını büyük bir titizlikle hazırlayan Sosyal Güvenlik Uzmanımız Sayın Osman Nuri TEKMAN'a ve hizmeti geçen diğer personelimize teşekkür ederiz.

15 Nisan 1975

TÜRK — İŞ İCRA KURULU

G İ R İ Ő

506 Sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu'nun «Yaşlılık aylığından yararlanma şartları» başlığını taşıyan, 1186 Sayılı Kanun ile değişik ve 1655 Sayılı Kanun ile bir fıkra eklenen ve halen yürürlükte olan 60'ıncı maddesi hükmü aynen şöyledir:

«Madde 60 — A) Yaşlılık aylığından yararlanabilmek için sigortalının:

a) Kadın ise 50, erkek ise 55 yaşını doldurmuş olması ve en az 5 bin gün malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödemiş bulunması veya,

b) Kadın ise 50, erkek ise 55 yaşını doldurmamış olmakla beraber en az 25 yıldan beri sigortalı bulunması ve bu süre zarfında en az 5 bin gün malûllük, yaşlılık ve ölüm

sigortaları primi ödemiş olması ve yazılı talepte bulunması şarttır.

B) Kadın ise 50, erkek ise 55 yaşını dolduran, sigortalılık süresi en az 15 yıl olan ve her yıl için ortalama en az 120 gün malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödemiş bulunan sigortalıya da yaşlılık aylığı bağlanır.

C) a) 50 yaşını dolduran,

b) Erken yaşlanmış olduğu tesbit edilen veya malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortalarına tabi çalışmalarının en az 1800 gününü maden işyerlerinin yeraltı işlerinde geçirmiş bulunan,

Sigortalı da yukarıdaki (A) veya (B) fıkralarında belirtilen diğer şartlarla yaşlılık aylığından yararlanır.

D) Sigortalıların er olarak silah altında geçen süreleri istemleri halinde ve günün asgari ücret tutarında primlerini ödemeleri şartı ile prim ödeme gün sayılarına eklenir. Şu kadar ki, eklenen bu sürenin başlangıcı 506 Sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu'nun 6 ncı ve 108 inci maddelerinde tarif edilen sigortalılık süresinin başlangıç tarihi olarak kabul edilemez.»

Bu madde metinde, yaşlılık aylığı bağlanması şartları ile ilgili olarak yer alan;

- Yazılı talepte bulunmak,
 - Yaş haddi,
 - Sigortalılık süresi,
 - Prim ödemek gün sayısı,
 - Erken yaşlanmak,
 - Maden işyerlerinin yeraltı işleri,
- deyimlerini sıra ile inceleyelim.

YAZILI TALEPTE BULUNMAK

Yaşınızın hesabına, sigortalılık sürenizin tesbitine ve aylığınızın başlangıcına esas olacak olan yazılı talep, Kanunun 60 ıncı maddesindeki «yaşlılık aylığından yararlanabilmek için sigortalının yazılı talepte bulunması şarttır.» hükmü ile zorunlu kılınmıştır.

Ayrıca 62 nci maddede de «sigortalı olarak çalıştığı işten ayrıldıktan sonra yazılı istekte bulunan» hükmü ile yazılı talebin yapılacağı zaman belirtilmiş ve aynı maddedeki «sigortalıya bu isteğinden sonraki ay başından başlanarak yaşlılık aylığı bağlanır.» hükmü ile de, yazılı talep, maddi yönden önem kazanmıştır.

Bu nedenlerle yazılı talebin zamanında ve istenilen şekilde Kuruma yapılması lâzımdır.

Yazılı talebinizi (dilekçenizi),

— Sigortalı işten ayrılıp hemen aylık bağlanmasına hak kazanıyor iseniz, işten ayrıldığınız günü takip eden gün,

Şayet prim ödeme şartını yerine getirip daha önce işten ayrılmış ve,

— Yaşınızın dolmasını veya sigortalılık sürenizin dolmasını bekliyorsanız, yaşınızın veya sigortalılık sürenizin dolduğu tarihi takip eden gün,

Kuruma vermeniz ve Kuruma verirken de Kurum kaydına geçirtip kayıt tarih ve numarasını mutlaka almanız gerekir.

Yazılı talebin yukarıda belirtilen günde yapılmış olmasına rağmen, herhangi bir nedenle o gün Kurum kaydına geçirilmeyip, daha sonraki bir tarihte Kurum kaydı-

na geçirilmesi, aylığınızın geç başlamasına sebep olacağı gibi, şayet ortalama prim ödeme şartı ile aylık bağlanmasına hak kazanmış iseniz ortalama prim ödeme gün sayısının 120 den aşağı düşmesine ve bu nedenle ortalama gün sayısının yeniden doldurulabilmesi için bir süre daha çalışmak zorunda kalmanıza yol açabilir.

Bağlanacak aylık, yazılı talepte bulunduğunuz tarihi takip eden ay başından başlayacağından; ancak talebin de, işten ayrıldıktan sonra yapılması kanun hükmü olduğundan, talebin yapıldığı ayda parasız kalmamak için işten, ayın son günlerinde ayrılınması ve hemen ertesi günde talebin yapılması uygun olacaktır. Bu hususa, o ay içinde mali sıkıntıya düşmemek için dikkat edilmesi gerekir.

Yaşlılık aylığı bağlanması için Kuruma verilecek yazılı talepte bulunacak asgari bilgi ve bu talebe eklenmesi gereken şeyler, Sosyal Sigorta İşlemleri Tüzüğü'nün 112'nci maddesinde şöyle belirtilmiştir :

«I — Kuruma verilecek bu dilekçelerde;

a) Sigorta sicil numarası,

b) Sigortalı olarak çalıştığı son işyerinin unvan ve adresi,

c) İkametgâh adresi ile istek sırasındaki adresi,

d) Sigortalı, malûllük, yaşlılık veya emekli aylığı almış ise yahut sigortalının 5.1.1961 tarihli ve 228 sayılı 28.1.1970 tarihli ve 1214 Sayılı kanunlara göre birleştirilebilecek hizmetleri varsa, bu hususlar

belirtilir.

II— Dilekçelere

a) Tahsis yapılacak sigortalının onaylanmış nüfus hüviyet cüzdanı örneğinin,

b) Aylık bağlanacak sigortalının «sigortalı olarak çalışmamakta olduğunu ve sigortalı olarak yeniden çalışmaya başladığı takdirde durumu derhal ve yazı ile Kuruma bildireceğini» belirten bir beyan kâğıdının,

c) Aylık bağlanacak sigortalının vesikalık 2 aden fotoğrafının,

d) Türk uyruklu olmayan sigortalıların, nüfus kayıt örneği yerine, bunların hüviyetlerini gösteren ve yetkili makamlar tarafından verilmiş olan bir belge (Sosyal Sigorta İşlemleri Tüzüğü Madde 114)

eklenmesi gerekir.»

Bu bilgi ve belgeler üzerinde sırasıyla biraz açıklama yapalım:

a) Her sigortalının bir tek sicil numarası olması gerekir. Şayet, her girdiğiniz işyerinde daha önce alınmış sicil numaranız olduğunu bildirmiyerek bir kaç sicil numaranız varsa ve bunları aylık talebinde bulunduğunuz tarihe kadar birleştirmeden iseniz, yazılı talebinize sicil numaralarınızın hepsini sıra ile kaydetmelisiniz.

b) Sigortalı olarak çalıştığınız son işyerinin unvan ve adresi, işe giriş bildirileri ile irtibat kurularak tüm çalıştığınız yerlerin tesbitine yarayacaktır.

c) Adres, Kurumun size yapacağı bildirileri ve aylığınızın ödeneceği T. C. Ziraat Bankası şubesinin tesbitine yarayacağından; postacının sizi bulacağı en açık adresi-

nizi yazmalısınız. Birden fazla adres yazmanız yanılmağa yol açabilir.

Örneğin adreste il, ilçe, bucak, köy, mahalle adlarını; sokak adını veya numaralı ise numarasını, ev veya apartmanın kapı numarasını, varsa daire numarasını açık ve seçik olarak yazmalısınız.

Adres P.T.T. görevlisinin sizi bulamıyacağı şekilde noksan ve yanlış yazılırsa, hem Kurumun tebliği size ulaşmaz hem de aylıklarınızı zamanında almanız zorlaşır.

d) Aylık bağlanması talebi, daha önce aylık bağlanmasını müteakip tekrar sigortalı bir işte çalışmadan, ayrılma sebebiyle yapılıyorsa; talepte, bu husus eski aylığın mahiyeti ve dosya veya tahsis numarası da kaydedilerek bildirilmelidir.

İlk aylık talebinde, Sosyal Sigortalar Kanununa tabi çalışmalarınız dışında,

— T.C. Emekli Sandığına,

— Sosyal Sigortalar Kanununun geçici 20 nci maddesine giren banka, sigorta şirketleri, ticaret ve sanayi odaları ve borsalara,

— Bağ - Kur'a

— Sosyal Güvenlik Sözleşmesi yapılan;

a) İngiltere

b) Almanya

c) Hollanda

- d) Belçika
- e) Avusturya
- f) İsviçre
- g) Fransa

Sosyal güvenlik teşkilâtlarına,

Tabi geçen hizmetleriniz varsa bunların da kaydedilmesi gerekir.

Kurumun şubelerinde sigortalılara verilmek üzere hazırlanmış tip dilekçelerin örneği aşağıya çıkarılmıştır. Bu tip örnek dilekçelerden yararlanmanız mümkündür. Ancak, bu örnekten dilekçe vermeniz halinde soruların tam cevabını vermeniz ve çizilmesi gereken ibarelerde durumuza uymayan kelimenin çizilmesine dikkat etmeniz gerekir.

Örneğin, «Emekli Sandıklarına tâbi hizmetim vardır/ yoktur» ibaresinde, Emekli Sandığına tabi hizmetiniz yoksa (VARDIR) 1, Emekli Sandığına tabi hizmetiniz varsa (YOKTUR)u çizmeniz gerekir.

Emekli Sandığına tabi hizmetiniz olmadığı halde, hizmetim yoktur; binaenaleyh (YOKTUR)u çizeceğim der ve onu çizerseniz, o zaman ibare «Emekli Sandıklarına tabi hizmetim vardır» şekline girer ve işiniz uzayabilir. Bu bakımdan örnek dilekçeyi doldururken çok dikkatli olmalısınız; çizilecek kelimelerden her ikisini de çizmemeniz sizinle yazışma yapılmasına ve dolayısıyla gene işinizin uzamasına sebep olabilir.

(Basılı Dilekçe Örneği)

SOSYAL SİGORTALAR KURUMU
..... ŞUBESİ MÜDÜRLÜĞÜNE

.....

..... Sigorta sicil numarası ile son defa
..... işyerinde çalışmakta iken/...../19 ... tari-
hinde işten ayrıldım.

506/1186 sayılı Kanunun ilgili maddelerine göre aşağı-
da belirttiğim hususlar da nazara alınarak tarafıma Yaşlı-
lık/Malûllük Sigortası yönünden tahsis yapılmasına mü-
saadelerini arz ederim.

...../...../19.....

Ekler : 1 — Beyan kâğıdı Sigorta Sicil No :
2 — Nüfus kayıt örneği veya Adı ve Soyadı :
Nüfus hüviyet cüzdanı İmza :
örneği

3 — 2 fotoğraf

Parayı alacağım

T.C. Ziraat Bankası Şubesi

İkametgâh Adresim :

.....

.....

- 1 — Emekli Sandıklarına tâbi hizmetim vardır/yoktur.
Varsa Sandık sicil numarası ve Sandığın adı : ...

.....

- 2 — a) Mülga Askeri Fabrikalar Tekaüt ve Muavenet Sandığına tâbi hizmetim vardır/yoktur.
Varsa Sandık Sicil numarası :

- b) Mülga DDY. ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğü İşçileri Emekli Sandığına tabi hizmetim vardır/yoktur.

Varsa Sandık Sicil Numarası :

- 3 — a) 1186 sayılı Kanunun Geçici 3. maddesine göre borçlanmam vardır/yoktur.

- b) 1855 sayılı Kanuna göre askerlik borçlanmam vardır/yoktur.

- 4 — Yapılacak tahsise mahsuben bir miktar avans istiyorum/istemiyorum.

- 5 — İşkazası ve Meslek Hastalığı Sigortalarından gelir alıyorum/alımıyorum.

Tahsis numarası :

- 6 — Çalışmış olduğum işyerlerinin ünvanları ve adresleri :

a —

b —

c —

d —

e —

Yukarıda yazılı bilgi ve beyanların, tarafıma ait ve gerçeğe uygun olduğunu; aksi halde bundan doğacak gecikme ve zararları kabul ettiğimi, rücuu mümkün olmak üzere, beyan ve taahhüt ederim.

Sigortalı

Dilekçeye eklenecek belgelerden,

a) Nüfus hüviyet cüzdanı örneğinin,

— Resmi makamlardan,

— Noterden,

veya

— Kurum şubelerinden

biri tarafından tasdik edilmiş olması lâzımdır. Bunlar dışında yapılan tasdikli belgelere göre Kurumca işlem yapılmamaktadır.

b) Beyan kâğıdı örnekleri Kurum şubelerinden alınıp doldurulacağı gibi; bir kâğıda beyanın aynen yazılarak adı, soyadı, sigorta sicil numarası ve adresinizi yazdıktan sonra tarih kaydederek imzalamanız da kâfidir.

Örnek :

Beyan Kâğıdı

Sigortalı olarak son defa çalıştığım işyerinden / / 19 tarihinde ayrıldım.

Sigortalı olarak tekrar çalışmağa başlarsam, keyfiyeti derhal ve yazı ile Kuruma bildireceğim. / / 19

(İmza)

Sigorta sicil No. :

Adı ve Soyadı :

Adres :

c) Vesikalık fotoğrafınız yakın bir tarihte çekilmiş olmalıdır. Fotoğrafların arkalarına ad, soyad ve sicil numaranızı kaydetmeniz, vukuu muhtemel herhangi bir yanlışlığı önler; bu nedenle muhakkak bu bilgileri yazmalısınız.

Bir dilekçe örneği : (yalnız sigortalı hizmeti bulunan bir kimse için):

Sosyal Sigortalar Kurumu

..... Şube Müdürlüğüne

.....

Çalışmakta olduğum işyerinden
...../...../ 19... tarihinde ayrıldım. Sigortalı çalışmam dışında hizmetim yoktur. Yaşlılık aylığı bağlanması hususunda gerekli işlemin yapılmasını (★) arz ederim.

/ / 19

(İmza)

Sigorta Sicil No :

Adı ve Soyadı :

İkametgâh adresi :

Ekleri : Nüfus hüviyet cüzdanı örneği
Beyan kâğıdı
2 adet vesikalık fotoğraf

Dilekçeyi posta ile gönderirken iadeli taahhütlü gönderip (★) işaretli kısma «ve bu dilekçemin kayıtlarınıza geçiş tarihi ve numarasının acele tarafıma bildirilmesini müsaadelerine» ibaresini de ilâve edebilirsiniz.

Sigortalı çalışmanız dışında çalışmalarınız varsa o zaman şu örneğe benzer bir dilekçe yazmanız gerekir:

Sosyal Sigortalar Kurumu
..... Şube Müdürlüğüne

.....

Çalışmakta olduğum işyerinden
...../...../19... tarihinde ayrıldım.

...../...../19... —/...../19... süresinde T.C. Emekli Sandığına (★) tabi işyerinde emekli sicil numarası ile çalışmalarım vardır.

Yaşlılık aylığı bağlanması hususunda gerekli işlemin yapılmasını (★★) arz ederim.

/ /19...

İmza

Sigorta Sicil No :

Adı ve Soyadı :

İkametgâh Adresi :

Ekleri : Nüfus hüviyet cüzdanı örneği

Beyan kâğıdı

2 adet vesikalık fotoğraf

Örnek T.C. Emekli Sandığına tabi çalışanları olan bir kimse için yapılmıştır. Sigortalı iş dışındaki çalışmalar değişik ise (★) işaretli kısmın ona göre yazılması gerekir. (..... Bankası Sandığına) veya (Almanya'da) (Avusturyada) gibi... Bu tür dilekçe de posta ile gönderilecek ise (★★) işaretli kısma ve bu dilekçemin kayıtlarınıza geçiş tarih ve numarasının acele tarafıma bildirilme-

sini müsaadelerine» ibaresini ilâve edebilir ve iadeli taahhütlü gönderebilirsiniz.

YAŞ HADDİ

Yaş, Malüllük, Yaşlılık ve Ölüm (1.4.1950 den 1.3.1965 süresinde İhtiyarlık) sigortalarına tabi olarak ilk defa çalışmağa başladığınız tarihte Nüfus Kütüğünde kayıtlı bulunan doğum tarihi ile aylık bağlanması için Kuruma verilen dilekçenin Kurum kaydına geçtiği tarih arasında geçen tam yıllardır.

Ancak sigortalı olarak çalışmağa başlamadan önce,

— T.C. Emekli Sandığına,

— Sosyal Sigortalar Kanununun geçici 20 nci maddesine giren Banka, Sigorta Şirketleri, ticaret ve sanayi odaları ve borsalara,

— Bağ-Kur'a,

— Sosyal Güvenlik sözleşmesi yapılan ülkeler sosyal güvenlik kanunu uygulanan işlere,

— 991 sayılı Kanunla Sosyal Sigortalar Kurumuna devredilen Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğü İşçileri Emekli Sandığı veya Askeri Fabrikalar Tekaüt ve Muavenet Sandığına,

Tabi çalışmalarını olanların bu tür işlere ilk defa alındıkları tarih, sigorta kanunlarına göre ilk işe giriş tarihi olarak kabul edilir.

Kanunun yaş ile ilgili 120 nci maddesinin son fıkrası gereğince, nüfus kayıtlarında doğum ay ve günleri yazılı olmayanların 1 Temmuz'da, doğum ayı yazılı olup da gününü yazılı olmayanların o ayın 1 inde doğmuş sayılacakları hükmü bulunmaktadır.

Yurdumuzda Milâdi takvim 26 Kânunuevvel (Aralık) 1341 (1925) tarih 698 sayılı Kanun ile 1 Kânunusani (Ocak) 1926 tarihinden itibaren kullanılmağa başlandığından, bu tarihten önce doğmuş olanların doğum tarihleri, hicri kameri (arabi) veya hicri şemsi (rumi) takvime göre kayıtlıdır. Bu nedenle doğum tarihleri bu şekilde kayıtlı olanlar için, yaş ile uygulama esasları, Bakanlar Kurulunun 6.4.1972 tarih 7/4209 sayılı kararına ilişik Sosyal Sigorta İşlemleri Tüzüğü'nün geçici 3 üncü maddesi ile tesbit olunmuştur.

Bu maddeye göre doğumları 8 Şubat 1332 veya daha evvelki tarihli olanlardan,

a) İstanbul doğumlularda nüfus kayıtlarında tek tarih olanlar için bu tarihler, hicri kameri sayılır.

b) İstanbul doğumlularda nüfus kayıtlarında tek tarih, fakat rumi kaydını havi olanların bu tarihleri rumi sayılır.

•Osmanlılarca İstanbul'u kapsayan Dersaadet kelimesi ile belirlenen 27 Ramazan 1294 tarihli Dersaade Belediye Kanununun 1 inci maddesi İstanbul'u şu şekilde sınırlamıştır : Dersaadetin hududu haritasında gösterildiği veçhile, Rumeli Fenerinden başlayarak Zekeriya ve Bahçe Köyleri önünde Ayazağa Çiftliği, Kâğıthane, Ali Bey Köyü, Küçük Köy, Râmi, Davutpaşa, Hazinesdar Çiftlikleri ve Ayastafanos (Yeşilköy) arkasından mürur ile adalar dahil olarak Anadolu tarafına geçip Bostancıbaşı Köprüsünden başlayarak Erenköy, Kozyatağı, Merdivenköy, Libade, Çataldağı, Göksuderesi arkasından Akbaba ve Kabakoz Karıyeleri önünden geçerek Anadolu Fenerine müntehi hat dahilindeki mahalleri şamildir.

Kartal, Şile, Gebze, Çatalca ve bunların mülhakatında doğanlar «İstanbul ahalisinden» madud değildir.»

c) İstanbul'dan başka yer doğumlularda tek tarihler rumi itibar olunur (Bu tek tarihler, yerli, yabancı ve İstanbul doğumlu şeklinde olsa da).

d) İstanbul'dan başka yer doğumlularda hicri kayıtlı tek tarih varsa bu tarih, hicri kameri sayılır.

e) İstanbul ve İstanbul'dan başya yer doğumlularda hem rumi, hem hicri doğum tarihi yazılı olanların rumi tarihleri alınır.

f) Rumi tarihlerde, ay ve gün gösterilmemiş ise, o yılın Temmuz ayının 1 inci günü, ay yazılmış gün gösterilmemiş ise, o ayın 1 inci günü doğum günü sayılır.

Hicri tarihlerde gün belli olmayan hallerde o ayın ilk gününe tesadüf eden rumi yılın günü, ay da belli olmayan hallerde o yılın Recep ayının 1 inci gününe tesadüf eden rumi yılın ayının rastladığı gün esas tutulur.

Hükmüne uyularak doğum tarihleri tesbit edilmektedir. Bu şekilde tesbit edilen doğum tarihlerinin milâdi karşılığı da «Muamelâtı Devlette Takvimi Garbinin Kabulü Hakkında Kanun»un 1 inci maddesinin «tarihi hicriikameri kemekân istimal edilmek şartıyla Devletin muamelâta mebdei takvim müstesna olmak üzere takvimi garbiyi kabul etmiştir.

Binanenaleyh 1332 senesi Şubatının 16 ncı günü 1333 senesi Martının 1 inci günü itibar edilecektir» hükmü de dikkate alınarak, hicri (kameri-arabi), Rumi (hicri-şemsi) ve milâdi takvim aylarının birinci gününe göre düzenlenmiş aşağıdaki cetvel kullanılarak bulunmaktadır.

Hicrî Takvim**Rumî Takvim****Milâdi Takvim**

16 Cemaziyelevvel	1333	19 Mart	1331	1 Nisan	1915
29 Cemaziyelevvel	1333	1 Nisan	1331	14 Nisan	1915
1 Cemaziyelâhir	1333	3 Nisan	1331	16 Nisan	1915
16 Cemaziyelâhir	1333	18 Nisan	1331	1 Mayıs	1915
29 Cemaziyelâhir	1333	1 Mayıs	1331	14 Mayıs	1915
1 Recep	1333	2 Mayıs	1331	15 Mayıs	1915
18 Recep	1333	19 Mayıs	1331	1 Haziran	1915
1 Şaban	1333	1 Haziran	1331	14 Haziran	1915
18 Şaban	1333	18 Haziran	1331	1 Temmuz	1915
1 Ramazan	1333	30 Haziran	1331	13 Temmuz	1915
2 Ramazan	1333	1 Temmuz	1331	14 Temmuz	1915
20 Ramazan	1333	19 Temmuz	1331	1 Ağustos	1915
1 Şevval	1333	30 Temmuz	1331	12 Ağustos	1915
3 Şevval	1333	1 Ağustos	1331	14 Ağustos	1915
21 Şevval	1333	19 Ağustos	1331	1 Eylül	1915
1 Zilkade	1333	28 Ağustos	1331	10 Eylül	1915
5 Zilkade	1333	1 Eylül	1331	14 Eylül	1915
22 Zilkade	1333	18 Eylül	1331	1 Ekim	1915

Hicri Takvim**Rumi Takvim****Milâdi Takvim**

1 Zilhicce	1333	27 Eylül	1331	10 Ekim	1915
5 Zilhicce	1333	1 Teşrinevvel	1331	14 Ekim	1915
23 Zilhicce	1333	19 Teşrinevvel	1331	1 Kasım	1915
1 MUHARREM	1334	27 Teşrinevvel	1331	9 Kasım	1915
6 Muharrem	1334	1 Teşrinisani	1331	14 Kasım	1915
23 Muharrem	1334	18 Teşrinisani	1331	1 Aralık	1915
1 Safer	1334	26 Teşrinisani	1331	9 Aralık	1915
6 Safer	1334	1 Kanunuevvel	1331	14 Aralık	1915
24 Safer	1334	19 Kanunuevvel	1331	1 Ocak	1916
1 Rebüyülevvel	1334	25 Kanunuevvel	1331	7 Ocak	1916
8 Rebüyülevvel	1334	1 Kanunusani	1331	14 Ocak	1916
26 Rebüyülevvel	1334	19 Kanunusani	1331	1 Şubat	1916
1 Rebiyülahır	1334	24 Kanunusani	1331	6 Şubat	1916
9 Rebiyülahır	1334	1 Şubat	1331	14 Şubat	1916
25 Rebiyülahır	1334	17 Şubat	1331	1 Mart	1916
1 Cemaziyelevvel	1334	22 Şubat	1331	6 Mart	1916
9 Cemaziyelevvel	1334	1 MART	1332	14 Mart	1916
27 Cemaziyelevvel	1334	19 Mart	1332	1 Nisan	1916

1 Cemaziyelahir	1334	23 Mart	1332	5 Nisan	1916
10 Cemaziyelahir	1334	1 Nisan	1332	14 Nisan	1916
27 Cemaziyelahir	1334	18 Nisan	1332	1 Mayıs	1916
1 Recep	1334	21 Nisan	1332	4 Mayıs	1916
11 Recep	1334	1 Mayıs	1332	14 Mayıs	1916
29 Recep	1334	19 Mayıs	1332	1 Haziran	1916
1 Şaban	1334	21 Mayıs	1332	3 Haziran	1916
12 Şaban	1334	1 Haziran	1332	14 Haziran	1916
29 Şaban	1334	18 Haziran	1332	1 Temmuz	1916
1 Ramazan	1334	19 Haziran	1332	2 Temmuz	1916
13 Ramazan	1334	1 Temmuz	1332	14 Temmuz	1916
1 Şevval	1334	19 Temmuz	1332	1 Ağustos	1916
14 Şevval	1334	1 Ağustos	1332	14 Ağustos	1916
1 Zilkade	1334	17 Ağustos	1332	30 Ağustos	1916
3 Zilkade	1334	19 Ağustos	1332	1 Eylül	1916
16 Zilkade	1334	1 Eylül	1332	14 Eylül	1916
1 Zilhicce	1334	16 Eylül	1332	29 Eylül	1916
3 Zilhicce	1334	18 Eylül	1332	1 Ekim	1916

Hicrî Takvim**Rumî Takvîm****Milâdî Takvim**

16 Zilhicce	1334	1 Teşrinievvel	1332	14 Ekim	1916
1 MUHARREM	1335	15 Teşrinievvel	1332	28 Ekim	1916
5 Muharrem	1335	19 Teşrinievvel	1332	1 Kasım	1916
18 Muharrem	1335	1 Teşrinisani	1332	14 Kasım	1916
1 Safer	1335	14 Teşrinisani	1332	27 Kasım	1916
5 Safer	1335	18 Teşrinisani	1332	1 Aralık	1916
18 Safer	1335	1 Kanunuevvel	1332	14 Aralık	1916
1 Rebiyülevvel	1335	13 Kânunuevvel	1332	26 Aralık	1916
7 Rebiyülevvel	1335	19 Kânunuevvel	1332	1 OCAK	1917
20 Rebiyülevvel	1335	1 Kanunusani	1332	14 Ocak	1917
1 Rebiyülahir	1335	12 Kânunusani	1332	25 Ocak	1917
8 Rebiyülahir	1335	19 Kânunusani	1332	1 Şubat	1917
21 Rebiyülahir	1335	1 Şubat	1332	14 Şubat	1917
1 Cemaziyelevvel	1335	10 Şubat	1332	23 Şubat	1917
6 Cemaziyelevvel	1335	15 Şubat	1332	28 Şubat	1917

8 Şubat 1332 tarihli «Muamelâtı Devlette Takvimi Garbinin Kabulü Hakkında Kanun» gereğince;

Rumî Takvim		Milâdî Takvim	
1 Mart	1333	1 Mart	1917
1 Ocak	1333	1 Ocak	1918
1 Mart	1334	1 Mart	1918
1 Ocak	1334	1 Ocak	1919
1 Mart	1335	1 Mart	1919
1 Ocak	1335	1 Ocak	1920
1 Mart	1336	1 Mart	1920
1 Ocak	1336	1 Ocak	1921
1 Mart	1337	1 Mart	1921
1 Ocak	1337	1 Ocak	1922
1 Mart	1338	1 Mart	1922
1 Ocak	1338	1 Ocak	1923
1 Mart	1339	1 Mart	1923
1 Ocak	1339	1 Ocak	1924
1 Mart	1340	1 Mart	1924
1 Ocak	1340	1 Ocak	1925
1 Mart	1341	1 Mart	1925

26 Kanunuevvel (Aralık) 1341 tarih 698 sayılı kanun ile artık milâdî takvim kullanılmaya başlanmıştır.

Hicri ve rumî doğum tarihlerinde ayların adı yazılmıyarak, aylar rakamla gösterilmiş ise,

Hicri doğum tarihlerinde, yeni yıl Muharrem ayı ile başlandığından:

- 1 inci ayın Muharrem
- 2 nci ayın Safer
- 3 ncü ayın Rebiyülevvel
- 4 ncü ayın Rebiyülahir
- 5 nci ayın Cemaziyelevvel

- 6 ncı ayın Cemaziyelahir
- 7 nci ayın Recep
- 8 nci ayın Şaban
- 9 uncu ayın Ramazan
- 10 uncu ayın Şevval
- 11 inci ayın Zilkade
- 12 inci ayın Zilhicce

Rumi doğum tarihlerinde, yeni yıl Mart ayı ile başladığından :

- 1 inci ayın Mart
- 2 inci ayın Nisan
- 3 ncü ayın Mayıs
- 4 üncü ayın Haziran
- 5 inci ayın Temmuz
- 6 ncı ayın Ağustos
- 7 nci ayın Eylül
- 8 nci ayın Ekim
- 9 uncu ayın Kasım
- 10 uncu ayın Aralık
- 11 inci ayın Ocak
- 12 nci ayın Şubat

olarak alınması gerekmektedir.

Bu cetvelden yararlanarak örneğin;

1) 17 Şevval 1333 doğumlu bir kimsenin, doğum tarihinin milâdi karşılığı,

1 Şevval 1333 = 12 Ağustos 1915'e karşı geldiğine göre,
1 Şevvalden 16 gün sonrası yani 17 Şevval,

$$(1 + 16) \text{ Şevval } 1333 = (12 + 16) \text{ Ağustos } 1915$$

Günler toplanırsa,

17 şevval 1333 ün 28 Ağustos 1915 olduğu bulunur.

2) Rumi 22 Temmuz 1332 doğumlu bir kimsenin doğum tarihinin milâdi karşılığı,

18 Temmuz 1332 = 1 Ağustos 1916'ya karşı geldiğine göre, 18 Temmuzdan 4 gün sonrası yani 22 Temmuz,

(18 + 4) Temmuz 1332 = (1 + 4) Ağustos 1916
günler toplanırsa

22 Temmuz 1332 nin 5 Ağustos 1916 olduğu bulunur.

Yaşın, ilk defa çalışılmağa başlanılan tarihte nüfus kütüğünde kayıtlı bulunan doğum tarihi ile aylık bağlanması için Kuruma verilen dilekçenin Kurum kaydına geçtiği tarih arasında geçen tam yıl olduğuna göre; yaşı bulmak için bu iki tarihten büyük olanından küçüğünü çıkarmamız gerekir.

Buradaki çıkarma işleminde en küçük birim gün, sonra ay ve en son yıl olduğuna ve bunlar sıra ile soldan başlanarak sağa doğru yazıldığından çıkarma işleminde de buna uyarak soldan itibaren, yani önce günlerin, sonra ayların ve en sonra yılların çıkartma işlemi yapılması gerekir. Çıkartma işleminde ayrıca aydan alınıp güne verilirken ayın 30 gün olarak güne geçirilmesi; yıldan alınıp aya verilirken de yılın 12 ay olarak aya geçirilmesi lâzımdır.

Buna göre, yukarıda milâdi doğum tarihlerini hesapladığımız kimselerden, birincinin aylık bağlanması talebinin 2 Şubat 1974 de; ikincinin de 23 Ağustos 1973 de verildiğini kabul ederek bunların yaşlarını bulalım:

1 inci örnek:

2.	2.	1974
— 28.	8.	1915

Burada 2 günden 28 gün çıkmıyacağından 2 aydan 1 ay güne 30 gün olarak ilâve edildiğinde :

32.	1.	1974
— 28.	8.	1915

Bu kere de 1 aydan 8 ay çıkmayacağından 1974 yılından 1 yıl aya 12 ay olarak ilâve edildiğinde :

32.	13.	1973
— 28.	8.	1915 bulunup işlem yapıldığında

4 gün 5 ay 58 yıl sonucuna göre bu kimse talep tarihinde 58 yaşındadır.

2. nci örnek :

23.	8.	1973
— 5.	8.	1916 burda gün ve aylar çıkarılabile-

ceğinden 18 gün o ay 57 yıl sonucuna göre bu kimsede talep tarihinde 57 yaşındadır.

SİGORTALILIK SÜRESİ

Bir süreden bahsedildiğinde, bunun bir başlangıcının ve bir de sonunun olacağı tabiidir. Sosyal Sigortalar Kanunun «sigortalılık süresi» başlığını taşıyan 108 inci maddesinin ikinci fıkrasında özellikle tahsis işlerinde nazara alınan süre «... bu sürenin başlangıç tarihi ile, sigortalının tahsis yapılması için yazılı istekte bulunduğu tarih arasında geçen süredir» şeklinde tanımlanmıştır.

Sigortalılık süresinin sonunu da tesbite yarayan ve tahsis yapılması için Kuruma verilecek yazılı istek üzerinde, «yazılı talepte bulunma» kısmında önemle durulmuştur.

Burada sigortalılığın başlangıcını tesbite esas olan «bu kanuna tabi olarak ilk defa çalışmaya başlama tarihi» üzerinde açıklama yapmakta fayda vardır.

Sürenin başlangıç tarihi 108 inci maddenin 1 inci fıkrasında «malülliük, yaşlılık ve ölüm sigortalarının uygulanmasında nazara alınacak sigortalılık süresinin başlangıcı, sigortalının, yürürlükten kaldırılmış 5417 ve 6900 sayılı kanunlara - İhtiyarlık Sigortası Kanunu - veya bu kanuna tabi olarak ilk defa çalışmaya başladığı tarihtir» şeklinde belirtilmiştir.

Kanunun 6 ncı maddesinde de çalışanların sigortalılığının mecburiliği hususunda aynen şu hüküm bulunmaktadır. «Çalıştırılanlar, işe alınmalarıyla kendiliğinden» «sigortalı» olurlar.

Sigortalılar ile bunların işverenleri hakkında sigorta hak ve yükümleri sigortalının işe alındığı tarihten başlar.

Bu suretle sigortalı olmak hak ve yükümünden kaçınılamaz ve vazgeçilemez.

Sözleşmelere, sosyal sigorta yardım ve yükümlerini azaltmak veya başkasına devretmek yolunda hükümler konulamaz.»

Bu hüküm muvacehesinde çalıştırılanlar işe alınmalarıyla sigortalı olmaktadır; ancak bu durumun, Kanunun 9 uncu maddesi gereğince «İşveren, çalıştırdığı sigortalıları, örneği Kurumunca hazırlanacak bildirge ile en geç bir ay içinde Kuruma bildirmeğe mecburdur.» hükmüne uyarak işverenin Kuruma vereceği bildirge ile belgelenmesi lâzımdır.

Bildirgenin ne şekilde düzenleneceği Sosyal Sigorta İşlemleri Tüzüğü'nün 10 uncu maddesinde belirtilmiş ve

11 inci maddesinde de «sigortaya tabi olarak ilk defa çalışanlara, Kurumca «sicil kartı» verilir. Bu kartta kayıtlı sigorta sicil numarası, işveren tarafından sigortalıların nüfus hüviyet cüzdanlarının arka kapaklarına (sigorta sicil no...) şeklinde yazılır.» ifadesile ayrıca yapılacak işlemler belirtilmiştir.

Sigortalı işe giriş bildirgesinde 32 nci sahifedeki örnekte de görüleceği gibi (sigortalının imzası) alınmakta ve bir kısım bilgiler Nüfus hüviyet cüzdanından yazılmaktadır. Sigortalının bunu bilmesi ve dolayısıyla kendisinin zamanında Kuruma bildirilip, bildirilmediğini takip etmesi ve bunu sağlaması lazımdır. Zira, Kuruma geç bildirilme veya hiç bildirilmeme gibi bir durumda ileri de zarara uğranılabilir ve o zaman bu durumun Mahkeme kararıyla tesbiti de zaman aşımına uğramış olabilir veya zorlaşabilir.

Sigortalılık süresinin başlangıcına ait esas hüküm bu olmakla beraber, ilk çalışması, Sosyal Sigortalar Kanununa tabi olmayıp,

— T.C. Emekli Sandığına,

Hiç memuriyeti olmayan bir kimse askerlik görevini yedek subay olarak yapmış ise ve yedek subaylığı sigortalı işte çalışmasından önce ise yedek subay olarak T.C. Emekli Sandığına aidat kesildiği ay, 228 ve 1214 Sayılı Kanun uygulanarak, sigortalılığın başladığı tarih olarak alınır.

Bu tarih, 1.1.1950 den önce ise okul dönemi başlangıçtır. 1.1.1950 den sonra ise okul döneminin borçlanılıp keseneğinin ödenmiş olması halinde dahil edilir.

İŞE GİRİŞ BİLDİRGESİ

SİGORTALI İŞE

İLK
TEKRAR

GİRİŞ BİLDİRGESİ

Sigorta Sicil No :

1	Soyadı		5	Doğum tarihi	
2	Adı		6	Cinsiyeti	
3	Baba adı		7	Uyruğu	
4	Doğum yeri		8	Nüfusa kayıtlı olduğu yer	İl veya İlçe Hane Cilt Sayfa
9	Bu işyerine girmeden önce sigortaya tâbi olarak çalışmış ise son işyerinin :				
	İli	Unvanı	Adresi		

Yukarıda yazılı hususların gerçeğe uygun bulunduğunu ve olacak değişiklikleri derhal Kuruma veya işverene haber vereceğimi bildiririm.

Sigortalının imzası veya mühürü

10	Sigortalının işe alındığı tarih	(X)	11	İşyerinin Kurumumuzda işlem gördüğü Sicil No :	
İŞYERİNİN :					
12	İli	Unvanı	Adresi		

Yukarıda 1-8 numaralı hanelerde yazılı hususların sigortalının nüfus hüviyet cüzdanındaki veya bu cüzdan yerine geçen resmî belgelerdeki kayıtlara uygun bulunduğunu, 10-12 numaralı hanelerde yazılı hususların da doğru olduğunu ve adı geçen işyerinden ayrılırsa durumu Kuruma usulünce duyuracağımı bildirir ve onaylarım.

İşverenin imzası ve varsa
mühür veya kaşesi

(X) Sigortaya ilk defa tâbi olacak bir işyerine daha önce alınmış kimseler için, 10. numaralı kolona, o işyerinin sigortaya tâbi tutulduğu tarih yazılacaktır.

— Sosyal Sigortalar Kanununun geçici 20 nci maddesine giren Banka, sigorta şirketleri, ticaret ve sanayi odaları ve borsalara,

— 991 Sayılı Kanunla Sosyal Sigortalar Kurumuna devredilen Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğü İşçileri Emekli Sandığı veya Askeri Fabrikalar Tekaüt ve Muavenet Sandığına,

— Bağ - Kur'a,

— Sosyal Güvenlik Sözleşmesi yapılan ülkelerde sosyal güvenlik kanunları uygulanan işlere,

Tabi olması halinde; buralardaki ilk işe başlama tarihlerinin «bu kanuna tabi olarak ilk defa çalışmaya başladığı tarih» olarak alınması,

— 228 sayılı Kanunun 8 inci maddesinin «Bu kanuna tabi sigortalılarla emekliliğe tabi kimselerin 1 inci maddede yazılı işlerden herhangi birine ilk defa alındıkları tarih sigorta ve sandık kanunlarına göre ilk işe giriş tarihi kabul edilir.»

— 991 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin «Demiryolları Emekli veya Askeri Fabrikalar Tekaüt Sandıklarına aidat ödemiş olan sandık üyelerinin ilgili Demiryolları Emekli ve Askeri Fabrikalar Tekaüt Sandığı Kanunlarına göre geçen fiili hizmetleri, Kurumca uygulanan Sosyal Sigortalara tabi olarak geçmiş sayılır.»

— Sosyal Güvenlik Sözleşmelerinde bulunan «akit taraflar vatandaşları, akit tarafların mevzuatına göre, hak ve vecibeleri bakımından eşit sayılırlar.» mealindeki, hükümler ile sağlanmıştır.

Ayrıca 1186 sayılı Kanunun 21 inci maddesi ile getirilen geçici 3 üncü madde gereğince yapılan borçlanmalar-

da borçlanılan sürenin başlangıcı ilk defa sigortalı olarak çalışılan tarihten önce ise; borçlanma süresinin başlangıç tarihi de sigortalılık süresinin başlangıç tarihi olmaktadır.

Sigortalılık süresinin başlangıç ve sonunun tesbiti üzerinde durduktan sonra; sigortalılık süresinin hesabına ait bir, iki örnek görelim :

1 inci örnek :

Aylık bağlanması talebini 2.2.1974 tarihinde veren bir kimsenin, ilk defa çalışmaya başladığı tarih 1.4.1950 olsun. Bu kimsenin sigortalılık süresi :

1.4.1950 den 1.4.1973 e kadar 23 yıl ve 1.4.1973 den 2.2.1974 e kadar geçen günler sayısı kadar günler yani

1973 Nisan	30
1973 Mayıs	31
1973 Haziran	30
1973 Temmuz	31
1973 Ağustos	31
1973 Eylül	30
1973 Ekim	31
1973 Kasım	30
1973 Aralık	31
1974 Ocak	31
1974 Şubat	1

+

307 gündür.

23 yıl 307 gündür; bunda günü yıl cinsinden yazarsak, bu 307 gün 1.4.1973 — 1.4.1974 süresinin parçası olup tamamı 365 gün olduğundan

$$23 + \frac{307}{365} \text{ yıl diyebiliriz.}$$

2 nci örnek :

Aylık bağlanması talebini 23.8.1972 tarihinde veren bir kimsenin, ilk defa çalışmaya başladığı tarih 12.10.1952 olsun. Bu kimsenin sigortalık süresi :

12.10.1952 den 12.10.1971 e kadar 19 yıl ve 12.10.1971 den 23.8.1972 ye kadar geçen günler yani

1971	Ekim	20
1971	Kasım	30
1971	Aralık	31
1972	Ocak	31
1972	Şubat	29
1972	Mart	31
1972	Nisan	30
1972	Mayıs	31
1972	Haziran	30
1972	Temmuz	31
1972	Ağustos	22

+

316 gündür.

19 yıl 316 gündür; bunda günü yıl cinsinden yazarsak, bu 316 gün 12.10.1971 — 23.8.1972 süresinin parçası olup bu sürenin tamamı, 1972 Şubat 29 çektiğinden, 366 gün olduğundan

$$19 + \frac{316}{366} \text{ yıl diyebiliriz.}$$

Sigortalılık süresinin tamamının yıl cinsinden gösterilmesinde, günlerin içinde bulunduğu tam yıl içindeki Şubat ayının 28 veya 29 olduğuna dikkat etmelidir. Bu süredeki Şubat 28 ise yıl 365 gün; Şubat 29 ise yıl 366 gün alınacaktır.

PRİM ÖDEME GÜN SAYISI

Prim ödeme gün sayısı, Sosyal Sigortalar Kanununun 77 nci maddesinin sondan ikinci fıkrasında «Sigortalıların günlük kazançlarının hesabında esas tutulan gün sayıları, aynı zamanda, bunların prim ödeme gün sayılarını gösterir.» hükmü ile belirtilmiştir.

Aynı maddede «Bu kanun gereğince primlerin hesabına esas tutulacak günlük kazanç, sigortalının, bir ay için prime esas tutulan kazancının otuzda biridir.» hükmü ile tam çalışılan ayların, 31 veya Şubat aylarında 28 veya 29 olsa dahi 30 gün sayılacağını amirdir.

Tam çalışılmayan aylar için «Günlük kazancın hesabına esas tutulan ay içindeki bazı günlerde çalışmamış ve çalışmadığı günler için ücret almamış sigortalının günlük kazancı, o ay için prime esas tutulan kazancı ücret aldığı gün sayısına bölünerek hesaplanır.» hükmünde ücret alınan gün sayısı esas alındığına göre, çalışılmamış ancak bu çalışılmayan günlerde prime esas ücret alınmış ise (toplu sözleşme ile tanınan haklarla; örneğin geçici işgöremezlikte ücret ödenmesi gibi..) bu ücretten de malûliyet, yaşlılık ve ölüm sigortası primi kesilecek ve bu suretle bu günler de prim ödeme gün sayısı olarak alınacaktır.

Bir ay içinde çeşitli işverenlerin işinde çalışan sigortalıların, bu kanun gereğince alınacak primlerine esas tutulacak aylık veya günlük kazanç tutarları ayrı ayrı nazara

alınır ve primler buna göre ödenir. Bu halde prim ödeme gün sayıları, aynı günlere rastlarsa bunlardan yalnız biri alınır.

Prim ödeme gün sayısında esas bu olup; 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun geçici 12 nci maddesi ile «Sigortalı namına, yürürlükten kaldırılmış 5417 ve 6900 Sayılı Kanunlara göre ödenen primler ile bunların prim ödeme gün sayıları, bu kanuna göre ödenen malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ve prim ödeme gün sayısı olarak kabul edilir.» hükmü ile 1.4.1950 — 1.3.1965 süresinde yürürlükte olan bu iki kanun gereğince prim ödenen gün sayıları da alınmaktadır.

506 Sayılı Kanunun geçici 11 inci maddesinin «1 Nisan 1950 ile 31 Mart 1954 tarihleri arasında, yürürlükten kaldırılmış 5417 Sayılı kanuna göre Çalışma Bakanlığınca tesbit edilmiş bulunan münavebeli işlerde çalışmış olan sigortalıların bu işlerdeki prim ödeme gün sayıları toplamına dörtte biri eklenir ve tutarı, bunların malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları prim ödeme gün sayısı olarak kabul edilir.» hükmü ile belirtilen süre içinde münavebeli işlerde çalışmış olanların prim ödeme gün sayılarına, münavebeli işlerdeki prim ödeme gün sayısının dörtte biri kadar gün sayısı ilâve edilmektedir.

Münavebeli işler, «Ereğli Kömür işletmesinde muntazam münavebe usulü ile çalışan işçilerin yaptıkları işler» olup, normal ihtiyarlık sigortası priminin % 8 olduğu bu dönemde, bunların primleri, 5417 sayılı Kanun'un 24 üncü maddesindeki hükme göre % 10 dur.

Bu hükme göre, örneğin münavebeli işte çalıştığı işte 284 gün prim ödemiş bir kimsenin, bu gün sayısı,

$$284 + \frac{\quad}{4}$$

$$= 284 + 71$$

$$= 355 \text{ gün olarak alınacaktır.}$$

1655 sayılı kanun ile 506 sayılı kanunun 60 ıncı maddesine eklenen «D» fıkrasının «sigortalıların er olarak silâh altında geçen süreleri istemleri halinde ve günün asgari ücret tutarında primlerini ödemeleri şartı ile, prim ödeme gün sayılarına eklenir. Şu kadar ki, eklenen bu sürenin başlangıcı 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 6 ncı ve 108 nci maddelerinde tarif edilen sigortalılık süresinin başlangıç tarihi olarak kabul edilemez.» hükmü gereğince er olarak silah altında geçen sürenin de borçlanı-lararak prim ödeme gün sayısına ekletilmesi mümkündür. Bu maddeden aylık bağlanması için diğer şartları yerine getirip prim ödeme şartını yerine getiremeyenler yararlanma yoluna gitmelidirler. Zira sigortalılığın başlangıcını de-ğiştirmediğinden, sigortalıya hiç bir yarar sağlanamamak-ta ayrıca prim borcu (işveren hissesi de dahil) ödemek gi-bi fuzuli bir maddi kayba da sebep olmaktadır.

Ayrıca :

1) 228 sayılı Emekli Sandıkları ile Malüliyet, İhtiyarlık ve Ölüm Sigortaları Kanunlarına tabi hizmetlerin birleş-tirilmesi hakkında Kanunun 1214 sayılı Kanun ile değişik 3 üncü maddesinin «Sigorta kanunları ile Emekli Sandıkla-rı Kanunlarına tabi çeşitli işlerde çalışmış olanların, bu iş-lerde geçen hizmet süreleri birleştirilir.

Birleştirilmiş hizmet süreleri toplamı üzerinden ilgili-lere son ayrıldıkları Kurum veya sandıkça kendi mevzuatına göre aylık bağlanır.» hükmüne göre; son ayrıldıkları

iş Sosyal Sigortalar Kanununa tabi olan kimselere bu kanuna göre aylık bağlanacak ve bu aylık bağlama işleminde de emekli Sandığına kesenek ödenmiş dönemlerde prim ödeme gün sayısı olarak alınacaktır. Bu hüküm gereğince yedek subaylıkta geçen günler Emekli Sandığına kesenek ödenmiş günler olarak alınır. Ve 1.1.1950 tarihinden önceki yedek subay okul döneminde bu şekilde işleme tabi tutulur. 1.1.1950 den sonraki yedek subay okul dönemi bu dönemin borçlanılıp, keseneğinin ödenmiş olması halinde hesaba katılır.

Bu tür hizmet birleşmelerinde, 228 sayılı Kanunun 1214 sayılı Kanun ile değişik 4 üncü maddesinin ikinci fıkrası gereğince «Ay üzerinden hesaplanan hizmet sürelerinin güne tahvilinde her ay 30 gün, gün üzerinden hesaplanan hizmet sürelerinin aya tahvilinde de her 30 gün bir ay addolunur.»

Aynı maddenin birinci fıkrası hükmü gereğince hizmet birleştirilmesinde «emekliliğe tabi kimselerin itibari hizmetleri katılmamaktadır.»

2) Sosyal Sigortalar Kanununun geçici 20 nci maddesinin son fıkrası ile, bu madde kapsamına giren Bankalar, sigorta şirketleri, ticaret ve sanayi odaları ve borsalar personeli de bu maddenin son fıkrası gereğince 228 ve 1214 sayılı kanundan yararlanmaktadırlar.

3) 991 Sayılı Kanun ile 1.8.1968 tarihinden itibaren Sosyal Sigortalar Kurumuna devredilen Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğü İşçileri Emekli Sandığı ile Askeri Fabrikalar Tekaüt ve Muavenet Sandığına aidat ödemiş sandık üyelerinin, ilgili Sandık kanunlarına göre geçen fiili hizmetlerinin, Kurumca uygulanan Sosyal Sigortalar Kanununa tabi olarak geçmiş sayı-

lacağı bahsedilen Kanunun 2 nci maddesi ile hükme bağlanmıştır.

4) Bağ-Kur' (Esnaf ve Sanatkârlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu Kanunu) kapsamında çalışanların hizmetleri de ilgili 1479 Sayılı Kanun'un 59 uncu maddesi hükmü ile 228 sayılı Kanun ve bu kanunu değiştiren 1214 sayılı Kanun esaslarına göre birleştirilmektedir.

5) Sosyal Güvenlik Sözleşmesi yapılan ülkelerde geçen hizmetler de, sözleşmelerin ilgili maddeleri hükümleri gereğince birleştirilmektedir.

6) Sigortalılık süresi en az 5 yıl olan ve en az 750 gün malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödemiş bulunan sigortalılardan 506 Sayılı Kanunun'un 85 inci maddesi gereğince isteğe bağlı olarak sigortaya devam ettikleri sürece ödedikleri primlerin gün sayıları da prim ödeme gün sayısı olarak alınır.

7) 506 sayılı Kanunun 86 ncı maddesi gereğince Topluluk Sigortasına dahil olup, bu sigortadan malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortası primi ödenen gün sayıları da prim ödeme gün sayısı olarak alınır.

Yaşlılık, malûllük ve ölüm aylıklarının bağlanması için önemli olan malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortası primi ödeme gün sayısını ve bağlanacak aylık miktarına esas olacak prime esas kazançları zamanında takip edip; yanlışlık olması halinde de zamanında düzelttirmek lâzımdır.

Sosyal Sigorta İşlemleri Tüzüğü'nün 20 nci maddesi gereğince tanzim olunacak ücret tediye bordrolarında (ücret ödenen gün sayısı) ve (ödenen ücret tutarı) gösterilecek ve bu bordrolar sigortalı tarafından imza edilecektir.

Ayrıca İş Kanununa tabi işyerlerinde de işveren 1475 sayılı Kanunun 30 uncu maddesindeki «işveren her ödemede işçiye ücret hesabını gösterir imzalı veya işyerinin özel işaretini taşıyan bir pusula vermek veya işçinin yanında bulunan ücretle ilgili bu hesapları yine imzası veya özel işareti altında kaydetmek zorundadır.

Bu pusula veya defterde ödemenin günü veya ilişkin olduğu dönem ile fazla çalışma, hafta tatili, ulusal bayram ve genel tatil günleri gibi asıl ücrete yapılan her çeşit eklemeler tutarının ve vergi, sigorta primi, avans mahsubu, nafaka ve icra gibi her çeşit kesintilerin ayrı ayrı gösterilmesi gerekir.» hükmü uyarınca da böyle bir belge vermek zorunluğ u vardır.

Prim ödeme gün sayıları ile prime esas kazançları ihtiva eden ve «sigortalı Hesap Kartı» diye isimlendirilen kart muhteviyatına itiraz edilmesi ile ilgili Sosyal Sigortalar Kanununun 119 uncu maddesinde ki «Bu hesap kartları ve muhteviyatına :

A) İşveren tarafından düzenlenerek verilmesi gereken hallerde, çalışılan takvim yılından,

B) Kurumca düzenlenerek verilmesi halinde, sigortalılarca alındığı tarihten,

Üç yıl geçtikten sonra yapılacak itirazlar dinlenmez.»

Hükmünden de, sigortalı hesap kartlarının işverenlerce veya Kurumca sigortalılara verilmesi şarttır.

Nitekim Sosyal Sigorta İşlemleri Tüzüğü'nün 15 inci maddesinin «Malüllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primleri hesabına esas tutulan kazançlar toplamı ile prim ödeme gün sayılarını göstermek üzere, Kurumca, her sigortalı için «Hesap kartı» doldurulur.

Bu hesap kartlarının birer nüshası istek halinde sigortalılara verilir» hükmü ile sigortalıların hesap kartlarının istekleri halinde Kurumca kendilerine verilmesi zorunluluğu vardır.

Sosyal Sigortalar Kanununun 79 uncu maddesinin sondan ikinci fıkrası hükmünün «Usul ve esasları tüzükle tesbit olunacak belgeleri işveren tarafından verilmeyen sigortalılar çalıştıklarını, hizmetin geçtiği yılın sonundan başlayarak beş yıl içinde mahkemeye başvurarak alacakları ilâm ile ispat ederlerse bunların mahkeme kararında belirtilen aylık kazanç toplamaları ile prim ödeme gün sayıları nazara alınır. ifadesine göre hizmetin geçtiği yılın sonundan başlayarak beş yıl dolduktan sonra mahkemeye başvurma hakkının kaybedilebileceği sonucuna varılmaktadır.

Böyle bir duruma düşmemek için, işinizin zamanında takipçisi olmanız, her yıl istekte bulunarak, Sosyal Sigorta işlemleri Tüzüğü'nün 15 inci maddesi gereğince, bir önceki yılın hesap kartınızı almanız; şimdiye kadar geçen hizmetlerinize ait hesap kartlarını da bugüne kadar almamış iseniz onları da talep edip Kurumdan almanız menfaatinize olacaktır.

Bu şekilde hesap kartlarınızı takip etmeniz ayrıca Kurumdaki dosyanızda hesap kartlarınızın bir araya gelmesini ve aylık talebinizde işinizin süratlenmesini de sağlayacaktır.

Yukarıda bahsedilen 79 uncu maddenin son fıkrasındaki «sigortalının çalıştığı bir veya birkaç işde, bu kanunda yazılı prim ödeme şartını yerine getirilmiş olmasına rağmen kendisi için verilmesi gereken kayıt ve belgeler işveren tarafından verilmediği veya verilen kayıt ve belgelerde kazanç veya prim ödeme gün sayılarının eksik göste-

rildiği Kurumca tesbit edilirse, hastalık ve analık sigortasından gerekli yardım yapılır.» hükmünden; böyle bir durumda malüllük, yaşlılık ve ölüm sigortasından yardım yapılmayacağı sonucuna varılır. Bu nedenle yukarıda bahsedildiği üzere prim ödeme gün sayısı ve prime esas kazanç ile ilgili sigortalı hesap kartının önemle takibi bir kere daha belirmektedir.

ERKEN YAŞLANMAK

Erken yaşlanmadan yararlanmak 50 yaş ile bağıntılı olduğundan; bu hükümden, esasen 50 yaşlarında aylıktan faydalanabilen kadınlar yararlanmamakta; dolayısıyla hüküm erkekler için getirilmiş bulunmaktadır.

Erken yaşlanma, Sosyal Sigorta Sağlık İşlemleri Tüzüğü'nün Beşinci Bölümünde tarif edilmiş ve bu halin tesbiti usulleri belirtilmiştir.

Tüzüğü'n 32 nci maddesi erken yaşlanmayı, «Sigortalılardan 50 yaşını doldurmuş ve fakat yaşlılık aylığından yararlanma yaşını (55) doldurmadan, biyolojik yönden, bu yaşı doldurmuş bir insan derecesinde yaşlanmış ve çalışma gücünün bu seviyeye düşmüş olduğu bu bölümdeki hükümlere göre tayin ve tesbit edilenler, erken yaşlanmış sayılırlar.» şeklinde tarif etmiştir.

Erken yaşlanmış olduğu iddiasında bulunan sigortalı, son çalıştığı işyerinin bağlı olduğu Kurum Şube Müdürlüğüne yazılı olarak bu iddiasını bildirir. Şube Müdürlüğü, sigortalıyı, erken yaşlanma teşhisinde yetkili kılınmış en yakın Kurum Hastanesine sevk eder. Bu hastanede ayrıca lüzum görürse Kurum hastanelerinde yapılamayan incelemeleri, bunları yapabilecek nitelikteki resmi kuruluşlarda yaptırır. Bu işlemler sonucu Kurum Sağlık İşleri

Başkanlığınca tesbit edilmiş şekle göre düzenlenecek rapor, Genel Müdürlüğe gönderilir ve bu raporlara göre erken yaşlanma halinin bulunup bulunmadığına Genel Müdürlükçe karar verilir.

Verilen karara itiraz edilip; durumun, bir kerre de Sosyal Sigorta Yüksek Sağlık Kurulunca incelenip karara bağlanması da istenebilir.

MADEN İŞYERLERİNİN YERALTI İŞLERİ

Sosyal Sigortalar Kanununun 60 ıncı maddesinin (C) fıkrasındaki, 50 yaşında yaşlılık aylığından yararlanabilmenin, erken yaşlanma dışındaki diğer bir şartı da «malullük, yaşlılık ve ölüm sigortalarına tabi çalışmaların 1800 gününün maden işyerlerinin yeraltı işlerinde geçirilmiş olmasıdır.»

Maden işyerlerinin yeraltı işlerinde çalışma ile ilgili özel hüküm, ilk defa 1.10.1967 tarihinden itibaren, 899 sayılı Kanun ile, 506 sayılı kanunun 73 üncü maddesinin (D) fıkrasına yapılan ek fıkra ile diğer sigortalılardan farklı bir oranda prim ödeme zorunluğu ile getirilmiştir.

Bahsedilen fıkra «Ancak, maden işyerlerinin yeraltı işlerinde çalışanlar için malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi, sigortalının kazancının % 14 üdür. Bunun % 6 sı sigortalı hissesi, % 8 i de işveren hissesidir.» şeklinde idi.

1.10.1967 tarihinden itibaren uygulanan bu prim oranı, bahsedilen fıkranın 1698 sayılı Kanununun 1 inci maddesi ile ilgili fıkranın değiştirilmesi sonucu, 1.4.1973 tarihinden itibaren, sigortalı hissesi % 7, işveren hissesi % 9 olmak üzere toplam % 16 ya çıkarılmıştır.

Bu özel hükmün konulduğu 1.10.1967 tarihinden ön-

ce, 1.4.1950 tarihi ile 1.10.1967 tarihi arasında, maden işyerlerinin yeraltı işlerinde malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortalarına tabi olarak çalışmış bulunan sigortalıların, bu hizmetlerininde, bunların çalıştıkları işyerlerinden alacakları örneği Kurumca hazırlanmış belgeleri Sosyal Sigortalar Kurumuna vermeleri suretiyle değerlendirilmesi, 899 sayılı Kanunun 5 inci maddesi ile getirilen geçici 22 nci maddesi hükmü ile sağlanmıştır.

Bu maddenin son fıkrasının «Geçici 8 inci maddedeki çalışma belgelerinin düzenlenmesi bakımından işverenler ve sigortalılar için belirtilen hükümler, yeraltı hizmetlerine ait çalışma belgeleri hakkında da uygulanır.» hükmü gereğince, bu tür çalışmaları olanların, belirtilen belgeyi Kuruma vermeleri gerekir.

506 sayılı Kanunun 60 ıncı maddesindeki, bu deyimleri gördükten sonra; yaşlılık aylığından yararlanma şartlarını pratik olarak, bir yaş şartını yerine getirmiş olma, bir de sigortalılık süresini doldurma şartını yerine getirmiş olma halinde incelersek şu durumu görürüz.

Yaşa Bağlı Olarak :

1 — Erkek sigortalılardan,

a) Erken yaşlandığı tesbit edilen,
veya

b) Maden işyerlerinin yeraltı işlerinde en az 1800 gün çalışması bulunan,

Sigortalılar 50 yaşlarını doldurdıkları tarihte,

Şayet böyle bir durumları yoksa 55 yaşlarını doldurdıkları tarihte,

2 — Kadın sigortalılar 50 yaşlarını doldurdıkları tarihte,

Malüllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödeme gün sayıları 5000 gün ise yaşlılık aylığından yararlanırlar (60 Madde A - a fıkrası).

Şayet belirtilen yaşlara ulaşmış sigortalılardan malüliyet, yaşlılık ve ölüm sigortaları prim ödeme gün sayıları 5000 gün değil ise, o zaman:

En az 15 yıldan beri sigortalı bulunmak ve her yıl için ortalama en az 120 gün malüllük, yaşlılık ve ölüm sigortası primi ödemiş olmak şartı ile indirimli yaşlılık aylığından yararlanılır (60 Madde B fıkrası).

Belirtilen yaşa ulaşmış olduğu tarihte sigortalılık süresi de 25 yılı doldurmuş olanlar, 5000 gün prim ödememiş olsa dahi, yılda ortalama en az 120 gün prim ödemiş olma şartını yerine getireceğinden tam 25 yıl için ($25 \times 120 =$) 3000 gün malüllük, yaşlılık ve ölüm sigortası primi ödemiş olmakla da indirimsiz, yani tam aylığa hak kazanacaktır.

Bunu başka bir deyim ile şöyle izah edebiliriz: Erken yaşlandığı tesbit edilen veya maden işyerlerinin yeraltı işlerinde en az 1800 gün çalışması olanların 50 yaşını doldurdukları; bu durumu olmayan sigortalıların 55 yaşını doldurdukları tarihte en az 25 yıllık sigortalılık sürelerini doldurmuş olanlar 3000 ila 5000 gün arasında prim ödemiş olmalarına rağmen aylığa, hem de indirimsiz aylığa hak kazanabilirler.

Yaş şartını yerine getirmiş olanların sigortalılık süreleri 15 yıldan az olmamak üzere, ve her yıl için en az 120 gün prim ödeme şartını yerine getirilebilmesi için toplam prim ödeme gün sayıları ve 25 yıldan eksik her tam yıl için % 0,50 oranında yapılacak indirimi de şu şekilde tablo haline getirebiliriz.

15 tam yıl sigortalılıkta 1800 gün prim ödenme. % 5 indirim

16	»	»	»	1920	»	»	»	4,5
17	»	»	»	2040	»	»	»	4
18	»	»	»	2160	»	»	»	3,5
19	»	»	»	2280	»	»	»	3
20	»	»	»	2400	»	»	»	2,5
21	»	»	»	2520	»	»	»	2
22	»	»	»	2640	»	»	»	1,5
23	»	»	»	2760	»	»	»	1
24	»	»	»	2880	»	»	»	0,5

25 tam yıldan sonra indirim yapılmayacaktır.

25 tam yıl sigortalılıkta 3000 gün prim ödenmesinde

26	»	»	»	3120	»	»	»
27	»	»	»	3240	»	»	»
28	»	»	»	3360	»	»	»
29	»	»	»	3480	»	»	»
30	»	»	»	3600	»	»	»
31	»	»	»	3720	»	»	»
32	»	»	»	3840	»	»	»
33	»	»	»	3960	»	»	»
34	»	»	»	4080	»	»	»
35	»	»	»	4200	»	»	»
36	»	»	»	4320	»	»	»
37	»	»	»	4440	»	»	»
38	»	»	»	4560	»	»	»
39	»	»	»	4680	»	»	»
40	»	»	»	4800	»	»	»
41	»	»	»	4920	»	»	»

yaşlılık aylığına hak kazanılmaktadır.

tam yılların dışındaki her ay için 10 gün ilâve ile bu cetvel genişletebilir.

Sigortalılık süresine bağlı olarak :

Yaş ne olursa olsun en az 25 yıl sigortalılığı olan kişiler, bu süre zarfında 5000 gün malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortası primi ödenmiş olmakla yaşlılık aylığından yararlanırlar (60 Madde A - b fıkrası)

Yaş şartını yerine getirme veya 25 yıl sigortalı bulunma halinde, sigortalılık süresinde toplam 5000 gün malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortası primi ödemiş olmanın açıklanmasına lüzum görmeyiz.

Ancak, sigortalılık süresinde her yıl için en az 120 gün malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortası primi ödemiş olmanın hesaplanış şekli üzerinde durmak gerekir.

Örneğin, ilk işe giriş tarihi 14.12.1958 olan aylık bağlanması için Kuruma, 1.12.1974 tarihinde müracaat etmiş bulunan bir sigortalının prim ödediği gün sayısı toplam 2068 olduğunu kabul edelim ve bunun yılda ortalama prim ödeme gün sayısını hesaplayalım.

Örnek aldığımız kimsenin sigortalılık süresi daha önce açıklandığı üzere, sigortalı işe ilk defa başladığı tarih ile aylık bağlanması talebini Kuruma verdiği tarih arasında geçen süre olup, hesapladığımızda;

1.	12.	1974
— 14.	12.	1958

14.12.1958 den 14.12.1973'e kadar 15 yıl
14.12.1973 — 1.12.1974 süresindeki gün sayıları

1973 Aralık	18 gün
1974 Ocak	31 »
1974 Şubat	28 »
1974 Mart	31 »

1974 Nisan	30 gün
1974 Mayıs	31 »
1974 Haziran	30 »
1974 Temmuz	31 »
1974 Ağustos	31 »
1974 Eylül	30 »
1974 Ekim	31 »
1974 Kasım	+ 30 »

Toplamı da 352 gün olmak üzere 15 yıl 352 gündür.

14.12.1973 — 14.12.1974 süresi içindeki Şubat 28 olduğundan süreyi yıl cinsinden gösterirsek

$$15 + \frac{352}{365} \text{ yıl}$$

olarak gösterebiliriz. Bu sürede sigortalı 2068 gün prim öde-miş olduğuna göre, şu oranla yılda ortalama gün sayısını bulabiliriz :

$$15 + \frac{532}{365} \text{ yılda} \qquad 2068 \text{ gün prim}$$

$$1 \text{ yılda} \qquad x \text{ ne kadar}$$

$$\begin{aligned}
 & 1 \times 2068 \\
 x = & \frac{\quad}{\quad} \\
 & 15 + \frac{352}{365} \\
 & 2068 \\
 = & \frac{\quad}{\quad} \\
 & \frac{15 \times 365 + 352}{365}
 \end{aligned}$$

$$\begin{array}{r}
2068 \\
= \hline
5475 + 352 \\
\hline
365 \\
2068 \\
= \hline
5827 \\
365 \\
2068 \quad 365 \\
= \hline \times \hline
1 \quad 5827 \\
2068 \quad 365 \\
= \hline \times \hline
1 \quad 5827 \\
754820 \\
= \hline 5827 = 129 \text{ gün olduğu bulunur.}
\end{array}$$

Verdiğimiz bu örnekteki kimsenin yılda ortalama en az 120 gün prim ödeme şartını kabaca şöyle de hesaplayabiliriz :

Bir yıllık	14.12.1958 - 14.12.1959	süresi için	120 gün
»	»	14.12.1959 - 14.12.1960	» » 120 »
»	»	14.12.1960 - 14.12.1961	» » 120 »
»	»	14.12.1961 - 14.12.1962	» » 120 »
»	»	14.12.1962 - 14.12.1963	» » 120 »
»	»	14.12.1963 - 14.12.1964	» » 120 »
»	»	14.12.1964 - 14.12.1965	» » 120 »
»	»	14.12.1965 - 14.12.1966	» » 120 »
»	»	14.12.1966 - 14.12.1967	» » 120 »
»	»	14.12.1967 - 14.12.1968	» » 120 »
»	»	14.12.1968 - 14.12.1969	» » 120 »

TÜRK-İŞ

Bilgi Merkezi

Bir yıllık	14.12.1969 - 14.12.1970	süresi için	120 gün
"	"	"	"
"	14.12.1970 - 14.12.1971	"	120
"	"	"	"
"	14.12.1971 - 14.12.1972	"	120
"	"	"	"
"	14.12.1972 - 14.12.1973	"	120
"	"	"	"

(yılda 120 olduğuna göre ayda 10 gün üzerinden)

Bir aylık	14.12.1973 - 14. 1.1974	süresi için	10 gün
"	"	"	"
"	14. 1.1974 - 14. 2.1974	"	10
"	"	"	"
"	14. 2.1974 - 14. 3.1974	"	10
"	"	"	"
"	14. 3.1974 - 14. 4.1974	"	10
"	"	"	"
"	14. 4.1974 - 14. 5.1974	"	10
"	"	"	"
"	14. 5.1974 - 14. 6.1974	"	10
"	"	"	"
"	14. 6.1974 - 14. 7.1974	"	10
"	"	"	"
"	14. 7.1974 - 14. 8.1974	"	10
"	"	"	"
"	14. 8.1974 - 14. 9.1974	"	10
"	"	"	"
"	14. 9.1974 - 14.10.1974	"	10
"	"	"	"
"	14.10.1974 - 14.11.1974	"	10
"	"	"	"

(kabaca üç güne 1 gün üzerinden)

Üç günlük	14.11.1974 - 17.11.1974	süresi için	1
"	"	"	"
"	17.11.1974 - 20.11.1974	"	1
"	"	"	"
"	20.11.1974 - 23.11.1974	"	1
"	"	"	"
"	23.11.1974 - 26.11.1974	"	1
"	"	"	"
"	26.11.1974 - 29.11.1974	"	1
"	"	"	"
"	29.11.1974 - 1.12.1974	"	+
"	"	"	1

olmak üzere en az toplam 1916 gün prim ödemiş olması gerekir ki, örneğimizdeki kimse bu miktardan fazla (2068) gün prim ödediğinde; yılda ortalama en az 120 gün prim ödeme şartını yerine getirmiş bulunmaktadır.

Yaşlılık aylığına hak kazanma şartlarını gördükten sonra; bu şartlara göre yaşlılık aylığı almağa hak kazanan bir sigortalının aylığının ne şekilde hesaplanacağını tetkik edelim.

506 Sayılı Kanunun 1186 Sayılı Kanun ile değişik

«Aylığın hesaplanması» başlığını taşıyan 61 inci maddesi hükmü aynen şöyledir :

«Madde 61 - 60 ıncı maddenin (A) fıkrasında yazılı şartları yerine getirerek yaşlılık aylığı bağlanmasına hak kazanan sigortalıya işten ayrıldığı tarihten önce malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödenmiş, son 5 takvim yılının prim hesabına esas tutulan kazanç tutarları toplamı en yüksek olan 3 takvim yılına göre bulunacak ortalama yıllık kazancının % 70 i oranında yıllık yaşlılık geliri bağlanır.

4 takvim yılı prim ödemiş bulunan sigortalının ortalama yıllık kazancı da yukarıki fıkraya göre hesaplanır.

4 takvim yılından az malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödemiş olan sigortalının yıllık yaşlılık gelirinin hesabına esas tutulacak ortalama yıllık kazancı prim ödediği takvim yılları esas alınarak tesbit edilir.

60 ıncı maddenin (B) fıkrasına göre yaşlılık geliri bağlanmasına hak kazanan sigortalıya yukarıdaki orandan sigortalılık süresinin 25 yıldan eksik her tam yılı için % 0.50 indirme yapılmak suretiyle yıllık yaşlılık geliri bağlanır.

Kadın ise 50, erkek ise 55 ten yukarı yaşta aylık bağlanan sigortalının yıllık yaşlılık geliri yukarıki fıkralara göre kadın ise 50, erkek ise 55 yaşından sonra doldurmuş olduğu her tam yaş için % 1 artırılarak hesap olunur.

Yaşlılık aylığı, yıllık yaşlılık gelirinin onikide biridir.»

Madde hükmünde, esas olarak, aylığın hesabına, sigortalının işten ayrıldığı tarihten önce malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödenmiş son 5 takvim yılının prim hesabına esas tutulan kazanç tutarları toplamı en yüksek olan 3 takvim yılının kazancının alınması prensibi vardır.

4 ve daha az takvim yılı prim ödeme, kanunun geçici 8 inci maddesindeki «ileri yaştakilere aylık bağlama» hal-lerinde uygulama yeri bulmaktadır.

Burada takvim yılı kazançlarını tesbit ederken; takvim yılının 1 Ocak'tan başlayıp 31 Aralık'a kadar olan süreyi kapsadığını unutmamak lazımdır.

Takvim yılının bu şekilde alınacağını gördükten sonra, sigortalının işten ayrılması ister 1 Ocak olsun, ister 31 Aralık olsun, o yıl kazancının son beş takvim yılı arasına alınmayacağı tabiidir.

Bu durum bilindiğine göre çalıştığınız yıl kazançlarınız toplamı, önceki beş yıl kazançlarına göre yüksek olacak ise; o yıl sonuna kadar çalışmanız ve o yılı takip eden yılın Ocak ayı içinde işten ayrılmanız, yaşlılık aylığınızın fazla olmasını temin edeceğinden yararınıza olacaktır.

Ancak 31 Aralık özellik arz edip, isteğe bağlı olarak sigorta primi ödeyenlerde 1 Ekim - 31 Aralık için 90 gün prim ödenmişse, işten ayrılışları 1 Ocak günü imişçesine işleme tabi tutulup; o yıl kazancının da son 5 yıl kazancı içinde sayılması, ilgili Genel Müdürlükçe uygulamada esas alınmaktadır.

Son beş takvim yılı kazancı tesbit edilirken, sigortalının kazancı alınacak takvim yıllarında, çalışma gün sayıları, 1 ilâ 360 gün arasında değişebilir. Gün sayısının az olması, o yıl kazancının, giriyor ise son beş yıl kazancı arasına almamayı gerektirmez.

Bir kaç örnek ile son beş yıl kazancı verelim ve bunlardan kazanç tutarları toplamı en yüksek olan 3 takvim yılı kazancının tesbitini yapalım.

ÖRNEKLER

Sigortalının Adı	İşten ayrıldığı yıl	kazanç yılı	kazanç tutarı TL.	Kazanç tutarı en yüksek üç yıl kazancı
Örnek 1: Orhan	1974	1973	36217.—	36.217.—
		1972	34.200.—	34.200.—
		1971	28.325.—	28.325.—
		1970	19.843.—	—
		1969	16.448.—	—
Örnek 2: Selim	1972	1969	6.241.—	—
		1968	36.900.—	36.900.—
		1967	36.200.—	36.200.—
		1966	36.000.—	36.000.—
		1965	28.300.—	—
Örnek 3 : Murat	1973	1972	23.516.—	23.516.—
		1971	21.003.—	21.003.—
		1969	14.016.—	—
		1967	13.108.—	—
		1966	15.243.—	15.243.—
Örnek 4 : Ahmet	1970	1968	43.702.—	—
		1965	44.316.—	—
		1964	45.082.—	45.082.—
		1963	46.713.—	46.713.—
		1962	44.523.—	44.523.—
Örnek 5 : Namık	1971	1970	8.083.—	8.083.—
		1969	2.923.—	—
		1967	4.127.—	4.127.—
		1966	3.142.—	3.142.—
		1963	3.816.—	—

Aylık hesabına esas alınan kazançlar 1966 ve daha önceki

yıllar kazancı ise, aylık hesaplamada bu kazançların, 1186 sayılı kanuna ekli cetveldeki «İş kazaları ve meslek hastalıkları sonucu sürekli işgöremezlik geliri almakta olanlar ile ölen sigortalıların gelir almakta olan hak sahipleri ve malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortasından aylık almakta olanların gelir veya aylıklarının artırılmasında ve yeniden aylıkların bağlanmasında kullanılacak katsayılar» ile çarpılması lâzımdır.

<u>Kazanç yılları</u>	<u>Kat sayı</u>
1950 ve önceki yıllar	5.7
1951	5.6
1952	5
1953	4.7
1954	4.1
1955	3.6
1956	3.1
1957	2.7
1958	2.4
1959	1.9
1960	1.8
1961	1.7
1962	1.6
1963	1.4
1964	1.3
1965	1.2
1966	1.1

Bu duruma göre vermiş olduğumuz örneklerde;

2 nci örnekte Selim'in 1966 yılı kazancı 36.000.00 liranın (1.1) katsayısı ile çarpılarak $(36.000,00 \times 1.1. =) 39.600,00$ lira olarak,

3 üncü örnekte Murat'ın 1966 yılı kazancı 15.243.00 liranın (1.1) katsayısı ile çarpılarak (15.243.00 x 1.1 =) 16.767.30 lira olarak,

4 üncü örnekte Ahmet'in 1964 yılı kazancı 45.082.00 liranın (1.3) katsayısı ile çarpılarak (45.082,00 x 1.3 =) 58.606.60 lira, 1963 yılı kazancı 46.713.00 liranın (1.4) katsayısı ile çarpılarak (46.713.00 x 1.4 =) 65.398.20 lira ve 1962 yılı kazancı 44.523.00 liranın (1.6) katsayısı ile çarpılarak (44.523.00 x 1.6 =) 71.236.80 lira olarak,

5 inci örnekte Namık'ın 1966 yılı kazancı 3.142.00 liranın (1.1) katsayısı ile çarpılarak (3.142.00 x 1.1 =) 3.456.20 lira olarak,

hesaba katılması gerekmektedir.

Aylığın hesabına esas tutulan kazanç tutarları toplamı en yüksek olan 3 takvim yıllarını tesbit ettiğimiz ve katsayı uygulaması gereken yıllar kazançlarının da katsayılı değerlerini bulduktan sonra; yıllık ortalama kazançlarını, bu üç yıl kazançlarını toplayıp; toplamı üçe bölmek suretiyle tesbit edebiliriz.

Verdiğimiz örneklerdeki kimselerin yıllık ortalama kazançlarını sırasıyle hesaplıyalım:

Örnek 1 — Orhan'ın :

$$\begin{array}{r} 36.217.00 \\ 34.200.00 \\ + \quad 28.325.00 \\ \hline \end{array}$$

üç yıllık kazanç toplamı 98.742.00 lira olduğuna göre yıllık ortalama kazancı

98.742.00
ortalama kazancı ————— = 32.914.00 liradır.

Örnek 2 — Selim'in :

$$\begin{array}{r} 36.900.00 \\ 36.200.00 \\ + \quad 39.600.00 \\ \hline \end{array}$$

Üç yıllık kazanç toplamı 112.700.00 lira olduğuna göre; yıl-
112.700.00

lık ortalama kazancı $\frac{\quad}{3} = 37.566.67$ liradır.

Örnek 3 — Murat'in :

$$\begin{array}{r} 23.516.00 \\ 21.003.00 \\ + \quad 16.767.30 \\ \hline \end{array}$$

Üç yıllık kazanç toplamı 61.286.30 lira olduğuna göre; yıl-
61.286.30

lık ortalama kazancı $\frac{\quad}{3} = 20.428.77$ liradır.

Örnek 4 — Ahmet'in :

$$\begin{array}{r} 58.606.60 \\ 65.398.20 \\ + \quad 71.236.80 \\ \hline \end{array}$$

Üç yıllık kazanç toplamı 195.241.60 lira olduğuna göre; yıl-
195.241.60

lık ortalama kazancı $\frac{\quad}{3} = 65.080.53$ liradır.

Örnek 5 — Namık'in :

$$\begin{array}{r} 8.083.00 \\ 4.127.00 \\ + \quad 3.456.20 \\ \hline \end{array}$$

Üç yıllık kazanç toplamı 15.666.20 lira olduğuna göre; yıl-
15.666.20
lık ortalama kazancı $\frac{15.666.20}{3} = 5.222.07$ liradır.

3

Yıllık ortalama kazancın, sigortalının durumuna göre tesbit edilecek aylık oranı ile çarpımı, sigortalının yıllık yaşlılık gelirini verecektir.

Oran 506 Sayılı Kanunun 61'inci maddesinde, 60'inci maddenin (A) fıkrasındaki şartı yerine getiren için % 70 olduğunu saptamıştır. Aynı maddenin sondan bir evvelki fıkrası da, kadınların 50, erkeklerin 55 yaşından sonra dolurmuş oldukları her tam yaş için oranda % 1 artırma yapılmasını amirdir.

Ondan evvelki fıkra da, 60 ıncı maddenin (B) fıkrasına (yaş şartını doldurup enaz 15 yıl sigortalı olma hali) göre yaşlılık aylığı hesabında 25 yıldan eksik her tam yıl için % 0.50 oranında, esas orandan indirim yapılması gerekmektedir.

Yaş hesabını evvelce gördüğümüzden, 50 veya 55 yaş-tan sonraki her tam yaş hesabını yapabiliriz.

Ancak 25 yıldan eksik sigortalılığı olan bir kimsenin, 25 yıldan eksik tam yılı hesabına bir örnek vermemizde fayda görmekteyiz.

Sigortalılık süresi 18 yıl 243 gün olan bir kimsenin, 25 yıldan eksik tam yıllarını 25 tam yıldan 18 yıl 243 günü çıkarmak suretiyle şöyle hesaplıyabiliriz :

$$\begin{array}{rcl} 25 \text{ yıl} & - & \text{gün} \\ - 18 \text{ yıl} & & 243 \text{ »} \\ \hline \end{array}$$

Burada 25 yıldan bir yılı 365 gün olarak gün hane-sine aldığımızda,

24 yıl	365 gün
— 18 yıl	243 »
6 yıl	122 »

25 yıldan eksik tam yılı aradığımıza göre neticede artan güne bakmayıp yalnız yıla bakacağımıza göre bu kimse-
nin, 25 yıldan eksik tam yılı 6 yıldır. Her yıl için % 0.50 in-
dirim yapacağımıza göre yapılacak indirim,

$$\% 0.50 \times 6 = \% 3 \text{ d\u00fcr.}$$

Yaş dolayısıyla orana ilâve, eksik hizmet dolayısıyla
orandan düşme yapılacağından; bir kimsede her iki du-
rumda birleşirse bu ikisi de uygulanarak oran bulunacak-
tır.

Verdiğimiz örneklerde sıra ile sigortalılık süreleri ve
yaşların şöyle olduğunu kabul edelim :

Örnek 1 — Orhan;

Hizmet süresi : 25 yıl
Yaş : 55

Örnek 2 — Selim;

Hizmet süresi : 25 yıl
Yaş : 59

Örnek 3 — Murat;

Hizmet süresi : 16 yıl 126 gün
Yaş : 55

Örnek 4 — Ahmet;

Hizmet süresi : 19 yıl 25 gün
Yaş : 61

Örnek 5 — Namık.

Hizmet süresi : 25 yıl

Yaş : 55

Bu durumda :

Örnek 1 deki Orhan'ın hizmet süresi 25 ve yaşı 55 olduğundan ne indirim ne de ilâve gerekmediğinden gelir oranı % 70 dir.

Örnek 2 deki Selim'in hizmet süresi 25 yıl olduğundan bir indirim gerekmemekte; ancak yaşı 59 olduğundan 55 ten sonraki doldurmuş olduğu ($59 - 55 =$) 4 tam yaş için % 1 den ($\% 1 \times 4 =$) % 4 ilâve edilecek bu suretle gelir oranı ($\% 70 + \% 4 =$) % 74 olacaktır.

Örnek 3 deki Murat'ın, hizmet süresi 25 yıldan az olduğundan, 25 yıldan eksik her tam yıl için % 0,50 indirim yapılacağından

25 yıl	— gün
— 16 yıl	126 gün
24 yıl	365 gün
— 16 yıl	126 gün
8 yıl	239 gün

25 yıldan eksik 8 yıl için ($\% 0,50 \times 8 =$) % 4 indirim yapılacaktır, 55 yaşında olduğundan yaş için ilâve yapılmıyacak bu suretle gelir oranı ($\% 70 - \% 4 =$) % 66 olacaktır.

Örnek 4 deki Ahmet'in, hizmet süresi 25 yıldan az olduğundan, 25 yıldan eksik her tam yıl için % 0,50 indirim yapılacağından

24 yıl	365 gün
— 19 yıl	25 gün
5 yıl	340 gün

25 yıldan eksik 5 yıl için ($\% 0,50 \times 5 =$) $\% 2,5$ indirim yapılacak, yaşda 61 olduğundan 55 yaşından sonraki doldurmuş olduğu ($61 - 55 =$) 6 tam yaş için $\% 1$ den ($\% 1 \times 6 =$) $\% 6$ ilâve yapılmak suretiyle, gelir oranı ($\% 70 - \% 2,5 + \% 6 =$) $\% 73,5$ olacaktır.

Örnek 5 deki Namık'ın da, örnek 1 deki Orhan gibi hizmet süresi 25 ve yaşı da 55 olduğundan orana ne indirim ne de ilâve yapılması gerekmediğinden; gelir oranı $\% 70$ olacaktır.

Şimdi, ortalama yıllık kazançlarını ve yıllık gelirlerine esas oranlarını tesbit ettiğimiz bu kimselerin ortalama yıllık kazançlarını oranları ile çarpmak suretiyle yıllık yaşlılık gelirlerini bulabiliriz.

Örnek aldığımız kimselerin yıllık yaşlılık gelirlerini sırasıyla hesaplıyalım.

Örnek 1 — Orhan'ın yıllık yaşlılık geliri:

$$32.914,00 \times \% 70 = 23.039,80 \text{ liradır.}$$

Örnek 2 — Selim'in yıllık yaşlılık geliri:

$$37.566,67 \times \% 74 = 27.799,33 \text{ liradır.}$$

Örnek 3 — Murat'ın yıllık yaşlılık geliri;

$$20.428,77 \times \% 66 = 13.482,99 \text{ liradır.}$$

Örnek 4 — Ahmet'in yıllık yaşlılık geliri:

$$65.080,53 \times \% 73,5 = 47.834,19 \text{ liradır.}$$

Örnek 5 — Namık'ın yıllık yaşlılık geliri:

$$5.222,07 \times \% 70 = 3.655,45 \text{ liradır.}$$

506 Sayılı Kanunun 61 inci maddesinin son fıkrası «yaşlılık aylığı, yıllık yaşlılık gelirinin onikide biridir» şeklinde almıştır. Bu hükme göre örnek aldığımız kimselerin,

bulunan yıllık gelirlerini 12 ye bölerek aylıklarını bulabiliriz.

Örnek 1 — Orhan'ın aylığı:

$$\frac{23.039.80}{12} = 1.919.98 \text{ liradır.}$$

Örnek 2 — Selim'in aylığı:

$$\frac{27.799.33}{12} = 2.316.61 \text{ liradır.}$$

Örnek 3 — Murat'ın aylığı:

$$\frac{13.482.99}{12} = 1.123.59 \text{ liradır.}$$

Örnek 4 — Ahmet'in aylığı:

$$\frac{47.834.19}{12} = 3.986.18 \text{ liradır.}$$

Örnek 5 — Namık'ın aylığı:

$$\frac{3.655.45}{12} = 304.62 \text{ liradır.}$$

Hesapladığımız bu aylıkların, 1698 sayılı kanunun geçici 2 nci maddesinin «Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte, malûllük, yaşlılık veya ölüm aylığı almakta olanlarla bu aylıklara hak kazanmış olup henüz işlemi tamamlanmamış bulunanların aylıkları, 1.4.1973 tarihinden başlamak üzere, aylığın hesabına esas olan ortalama yıllık kazancın tayininde nazara alınan son takvim yıllarına göre, aşağıda yazılı kat sayılarla çarpılmak suretiyle artırılır.

1968 veya daha eski yıllar	1.40
1969	1.30
1970	1.20
1971	1.10

Ancak malüllük veya yaşlılık aylıklarıyla ölen sigortalıların hak sahibi kimselerine bağlanan aylıklara esas olan aylığın yıllık tutarı 6480.— liradan az olup 25.8.1971 tarih ve 1474 sayılı Kanunla bu hadde yükselmiş olan aylıkların artırılmasında, yukarıda yazılı katsayılar, aylığın bu hadde yükselmesinden önceki tutarına uygulanır.

Yukarıdaki fıkralar, bu kanun yürürlüğe girdiği tarihten sonra bağlanacak aylıklar için de uygulanır.

506 Sayılı Kanunun 1186 Sayılı kanunla değiştirilen 96 ncı maddesi hükmü saklıdır» hükmünün, sondan ikinci fıkrası hükmü gereğince; aylığın hesabına esas olan ortalama kazancın tayininde nazara alınan son takvim yılları, maddede belirtilen yıllar olanların ilgili katsayılarla çarpılarak artırılması gerekir.

Bu maddeye göre örnek aldığımız kimselerin durumunu incelersek;

Örnek 1 deki Orhan'ın aylığının hesabına esas alınan üç yılın son yılının 1973 olduğunu ve maddede belirtilen tarihlerden olmadığını görürüz; dolayısıyla bu kimsenin aylığı herhangi bir katsayı ile çarpılmıyacaktır.

Örnek 2 deki Selim'in aylığının hesabına esas alınan üç yılın son yılının 1968 olduğu görülür ki, hesaplanan aylığın bu yıla ilişkin (1.40) katsayısı ile çarpılarak,

$$2.316.61 \times 1.40 = 3.243.25 \text{ lira olarak bulunur.}$$

Örnek 3 deki Murat'ın aylığının hesabına esas alınan üç yılın son yılının 1972 olduğunu ve bahsedilen maddede belirtilen tarihlerden olmadığını görürüz; dolayısıyla bu

kimsenin aylığında herhangi bir katsayı ile çarpma olmayacak ve aylık artırılmayacaktır.

Örnek 4 deki Ahmet'in aylığının hesabına esas alınan üç yılın son yılının 1964 olduğu görülür ki, hesaplanan aylığının bu yılın girdiği 1968 veya daha eski yıllara ilişkin (1.40) katsayısı ile çarpılarak,

$$3.986.18 \times 1.40 = 5.580.65 \text{ lira olarak bulunur.}$$

Örnek 5 deki Namık'ın aylığının hesabına esas alınan son üç yılın son yılının 1970 olduğu görülür ki, bunun aylığının da 1970 yılına ilişkin (1.20) katsayısı ile çarpılarak,

$$304.62 \times 1.20 = 365.54 \text{ lira olarak bulunur.}$$

Bulunan bu aylıkların, bir kere de 506 Sayılı Kanunun 1186 sayılı kanunla değişik 96 ncı maddesinin «Bu kanuna göre malûllük, yaşlılık sigortasından bağlanacak aylıklar ile ölüm sigortalarından hak sahibi kimselere bağlanacak aylıkların hesabına esas tutulan aylığın yıllık tutarı 78 inci maddedeki günlük kazanç alt sınırının 360 katından daha az, prime esas günlük kazanç üst sınırının bir yıllık tutarı üzerinden hesaplanacak aylığın yıllık tutarından fazla alamaz» hükmüne göre kontrolü gerekmektedir.

Bu kontrolda, bugün için;

— 78 inci maddedeki günlük kazanç alt sınırı 18 lira olduğuna göre, bağlanacak aylığın veya hak sahiplerinde bağlanacak aylığa esas tutulacak aylığın yıllık tutarının $(18.00 \times 360 =)$ 6.480.00 lira, bir aylığının $(6.480.00/12 =)$ 540.00 liradan az,

— 78 inci maddedeki günlük kazanç üst sınırı 165.00 lira olduğuna göre, bağlanacak aylığın veya hak sahiplerinde bağlanacak aylığa esas tutulacak aylığın yıllık tu-

ları (165.00 x 360 x gelire esas alınacak oran) sonucu ile veya başka bir deyimle (165.00 x 360 =) 59.400.00 liranın, sigortalının gelirine esas tutulacak oran ile çarpımı sonucundan, bir aylığının da bu sonucun onikide birinden daha fazla,

Olamıyacağından; sigortalı için hesaplanan aylık veya haksahiplerine bağlanacak aylığa esas tutulmak üzere bulunan aylık, yukarıda belirtilen asgari aylık miktarından az ise, asgari aylık miktarına çıkartılır; şayet yukarıda belirtilen azami aylık miktarından çok ise o miktarı aşmamak için, aylığa esas olan orana göre bulunan azami aylık miktarına indirilir.

Azami aylık miktarının, sigortalının aylığına esas orana göre değiştiğini belirtmiştik. Aşağıda % 65 oranı ile % 70 oranı arasındaki azami aylık miktarı bir cetvel halinde verilmiştir.

% 65 için	yıllık 38.610.— lira,	aylık 3.217.50 liradır.
66 için	yıllık 39.204.— lira,	aylık 3267.— liradır.
67 için	yıllık 39.798.— lira,	aylık 3.316.50 liradır.
68 için	yıllık 40.392.— lira,	aylık 3.366.— liradır.
69 için	yıllık 40.986.— lira,	aylık 3.415.50 liradır.
70 için	yıllık 41.580.— lira,	aylık 3.465.— liradır.
71 için	yıllık 42.174.— lira,	aylık 3.514.50 liradır.
72 için	yıllık 42.768.— lira,	aylık 3.564.— liradır.
73 için	yıllık 43.362.— lira,	aylık 3.613.50 liradır.
74 için	yıllık 43.956.— lira,	aylık 3.663.00 liradır.
75 için	yıllık 44.550.— lira,	aylık 3.217.50 liradır.

Bu örnekten de çıkarılacağı üzere orandaki her % 1 fark için, yıllık gelirden 594.00 lira, aylıkta da 49.50 lira fark olduğu görülür ki; birim olarak % 1 oranı esas alınıp; % 1 oranı için tesbit edilen bu miktarlar üzerinden tam ve buçuklu oranların değerleri hesaplanarak daha geniş bir cet-

vel yapılabilir veya % 1 oranı için tesbit edilen yıllık gelirdeki 594.00 lira, aylıktaki 49.50 lira esas alınarak, istediğimiz oranın, bu miktarlarla çarpımı sonucu, o oran için azami yıllık gelir veya aylık miktarını hesaplayabiliriz.

Örneğin % 78.5 oranı için:

yıllık azami gelir;

$594.00 \times 78.5 = 46.629.00$ lira,

aylık ise

$49.50 \times 78.5 = 3.885.75$ liradır.

Bu hükme göre örneğimizdeki kimselerin hesapladığımız aylıklarının, asgari aylıktan düşük veya azami 165.— liraya göre hesaplanacak aylıktan yüksek olup olmadığının kontrolünü yapalım ve asgari aylıktan düşük aylığın asgari miktara çıkmasını; 165.— liraya göre hesaplanacak azami aylıktan fazla olan aylığında, bu suretle hesaplanacak aylığı aşmamasını sağlayalım.

Örnek 1. Orhan'ın aylığı, 1919.98 lira, asgari aylığın üzerinde; ve % 70 oranında aylık almakta olup, bu orana ve 165.— liraya göre azami aylık 3.465.00 liranın altındadır; bahsedilen 96 ncı maddeye göre bir yükseltme veya azaltma yapılmıyacaktır.

Örnek 2. Selim'in aylığı 3.243.30 lira, asgari aylığın üzerinde ve % 74 oranında aylık almakta olup bu orana ve 165.— liraya göre azami aylık 3.663.00 liranın altındadır; bahsedilen 96 ncı maddeye göre bir yükseltme veya azaltma yapılmıyacaktır.

Örnek 3. Murat'ın aylığı 1.123.59 lira asgari aylığın üzerinde ve % 66 oranında aylık almakta olup bu orana ve 165 liraya göre azami aylık 3.267.00 liranın altındadır; bahsedilen 96 ncı maddeye göre bir yükseltme veya azaltma yapılmıyacaktır.

Örnek 4. Ahmet'in aylığı, 5.580.65 lira, asgari aylığın üzerinde, ancak % 73.5 oranında aylık almakta olup bu orana ve 165.— liraya göre azami aylık

$49.50 \times 73.5 = 3.638.25$ liranın da üzerinde olduğundan aylığı, hesaplanan 5.580,65 lira üzerinden değil, % 73,5 oranı ve azami günlük kazanç 165.— liraya göre hesaplanan 3.638.25 lira üzerinden ödenecektir.

Örnek 5. Namık'ın aylığı 365,54 lira asgari aylık 540.— liranın altında olduğundan; bunun aylığı da asgari aylık 540.— liradan ödenecektir.

Hesaplanan bu aylıklardaki lira kesirlerinin de, 506 sayılı Kanununun 94 maddesinin «Bu kanuna göre sigortalıya veya hak sahibi kimselerinin her birine bağlanacak gelir veya aylığın aylık tutarındaki lira kesirleri liraya çıkarılır» hükmüne uyularak, liraya çıkarılması lâzımdır.

Bu durumda örnekteki kimselerin aylıkları sırasıyle;

Örnek 1 — Orhan'ın aylığı, 1.919.98 lira, 1920.— lira,

Örnek 2 — Selim'in aylığı, 3.243.30 lira, 3 244.— lira,

Örnek 3 — Murat'ın aylığı, 1.123.59 lira, 1.124.— lira,

Örnek 4 — Ahmet'in aylığı, 3.638.25 lira, 3.639.— lira,

Örnek 5 — Namık'ın aylığı da asgari 540.— lira olup lira kesiri olmadığından yine 540.— lira, olarak ödenecektir.

Ancak hesaplanan bu aylıkların 506 sayılı Kanunun 92 nci maddesine göre bir durum var ise bu madde gereğince de işlem yapılması gerekir.

Bahsedilen 92 nci madde «hem malûllük hem de yaşlılık sigortasından aylık bağlanmasına hak kazanan sigortalıya, bu aylıklardan yüksek olanı, aylıklar eşitse yalnız yaşlılık aylığı bağlanır.

Malüllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları ile iş kazalarıyla meslek hastalıkları sigortasından hak kazanılan aylık ve gelirler birleşirse, sigortalıya veya hak sahibine bu aylık veya gelirlerden yüksek olanın tümü, eksik olanında yarısı bağlanır. Bu aylık ve gelirler eşitse, iş kazalarıyla meslek hastalıkları sigortasından bağlanan gelirin tümü, malüllük, yaşlılık ve ölüm sigortalarından bağlanan aylığın da yarısı verilir. Malüllük, yaşlılık ve ölüm sigortalarından aylık bağlanmadan önce iş kazalarıyla meslek hastalıkları sigortasından bağlanan ve sermayeye çevrilen gelirler ile yaşlılık sigortasından yapılacak toptan ödemeler de bu fıkra hükmü uygulanmaz*. amir hükmü gereğince işlem yapılabilmesi için, sürekli işgöremezlik geliri alıyorsanız, yaşlılık aylığı bağlanması talebinizde bunu belirtmeniz gerekir.

Örnek olarak verdiğimiz kişilerden:

— Orhan'ın evvelce geçirdiği bir iş kazası sonucu üç ayda 1.851.00 lira sürekli işgöremezlik gelirinin olduğunu,

— Murat'ın, yaşlılık aylığı bağlanmasına hak kazanması yanında; çalışma gücünün de 2/3 ünü yitirmiş durumunda olması nedeniyle malüllük sigortasından % 70 oranında aylık bağlanması sebebiyle, hesaplanan aylığının:

Yıllık kazancı 20.428.77 lira göre,
yıllık geliri, $20.428,77 \times \% 70 = 14.300.14$ lira

$$\text{aylığı: } \frac{14.300.14}{12} = 1.191.70 \text{ lira,}$$

Kuruşun liraya tamlanması ile 1.192.00 lira olduğu,

— Namık'ın da evvelce tesbit edilen bir meslek hasta-

lığı sonucu üç ayda 942.00 lira sürekli işgöremezlik geliri-
nin olduğunu,

kabul edersek. Bahsedilen 92 nci maddeye göre;

— Orhan'ın yaşlılık aylığı 1.919.98 lira, sürekli işgöremezlik geliri 1.851.00 liradan daha yüksek olduğu için, yaşlılık aylığının tümü ödenecek, sürekli işgöremezlik geliri ise yarıya indirilerek ödenecektir.

— Hem yaşlılık, hemde malûllük sigortasından aylık bağlanmasına hak kazanan Murat'ın ise malûllük aylığı 1.192.— lira, yaşlılık aylığı 1.123.59 liradan yüksek olduğu için, bu aylıklardan yüksek olan malûllük aylığı 1.192.— lira ödenecektir.

Murat, malûllük durumunun kalkması halinde, yaşlılık aylığını almaya devam edebilir.

— Namık'ın sürekli işgöremezlik geliri 942.00 lira da, yaşlılık aylığı 540.— liradan yüksek olduğu için; sürekli işgöremezlik gelirinin tamamı, yaşlılık aylığının yarısı yani yaşlılık aylığı olarak $(540.00/2 =)$ 270.00 lira ödenecektir.

Namık'ın da sürekli işgöremezlik derecesinin % 10 un altına düşmesi halinde sürekli işgöremezlik geliri kesildiğinde; yaşlılık aylığı yeniden 540.00 liradan ödenmeye başlanacaktır.

Malûllük aylığına hak kazanmayan veya sürekli işgöremezlik gelirleri bulunmayan Selim ve Ahmet'in aylıklarında böyle bir mukayese bahis konusu değildir.

GELİR VE AYLIKLARIN ÖDENME ŞEKLİ

506 Sasyılı Sosyal Sigortalar Kanununun 98 inci maddesi «Sigortalıya ve hak sahibi olan kimselere bağlanan gelir ve aylıklar üç ayda bir peşin verilir. Gelir veya

aylığın bağlanış tarihi ile ilk dönem arasındaki haklar ayrıca ödenir.» hükmünü amirdir.

Bu madde hükmüne göre verdiğimiz örneklerdeki kimselerin üçer ayda bir peşin ödenecek aylıklarında gene sırasıyle;

Örnek 1 — Orhan'ın üç aylığı $(1.920.00 \times 3 =) 5.760.—$ lira,

Örnek 2 — Selim'in üç aylığı $(3.244.00 \times 3 =) 9.732.—$ lira,

Örnek 3 — Murat'ın üç aylığı $(1.192.00 \times 3 =) 3.576.—$ lira,

Örnek 4 — Ahmet'in üç aylığı $(3.639.00 \times 3 =) 10.917.00$ lira,

Örnek 5 — Namık'ın üç aylığı $(270.— \times 3 =) 810.—$ lira, olacaktır.

Üç aylıkların ödenmesi hususu da Sosyal Sigortalar işlemleri Tüzüğü'nün 115 inci maddesinde «Sigortalıya ve hak sahibi kimselerine bağlanan gelir ve aylıklar 3 aylık dönemler halinde peşin olarak ödenir.

Ödemelere,

Ocak, Şubat, Mart (I. dönem)

Nisan, Mayıs, Haziran (II. dönem)

Temmuz, Ağustos, Eylül (III. dönem)

Ekim, Kasım, Aralık (IV. dönem)

Dönemlerinin ilk aylarının birinci gününden itibaren başlanır. Bu günler hafta tatili veya resmi tatil günlerine rastladığında ödemelerin başlayacağı tarih, tatili kovalayan ilk iş günüdür» şeklinde tesbit olunmuştur.

506 Sayılı Kanun gereğince bağlanan aylıklar, 193 Sayılı Gelir Vergisi Kanununun 25 inci maddesinin 6 ncı bendinin «Sosyal Sigortalar Kurumu tarafından sigortalılara yapılan ödemeler» içine girdiğinden gelir vergisinden müstesnadır yani bu aylıklardan gelir vergisi kesilmez.

Bu aylıklar, aynı zamanda 506 Sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 121 inci maddesinin «Bu kanun gereğince bağlanacak gelir ve aylıklar ve sağlanacak yardımlar, nafaka borçları dışında, haciz veya başkasına devredilemez» hükmü ile de haczedilemez. Ancak bu hükmün uygulanabilmesi için sigortalının bu hususu icra tetkik merciine bildirerek başvurması gereklidir.

Aylıklar hak sahiplerinin yazılı taleplerinde bildirdikleri adrese en yakın Ziraat Bankası şubelerince, aşağıdaki örnekte gösterilen tipteki çeklerle yapılmaktadır.

Çekler ciro edilemeyip; çeklerde, bu hususta kayıt bulunmaktadır.

Sosyal Sigortalar Kurumu T. C. ZİRAAT BANKASI ŞUBESİ Çek No. : doğumlu emrine TL yalnız TL ödeyiniz. Tarih : / / (imza) (imza) İmza : Bu çek ciro edilemez.	T. C. ZİRAAT BANKASI Banka : Çek Numarası emrine TL. ödenmiştir. T. C. ZİRAAT BANKASI ŞUBESİ Sahife No. : Satır No. :
---	--

Aylıkların ödenmesi sırasında gösterilmek üzere Kurumca aylık sahiplerine birer belge verilmektedir. Bu bel-

geler fotoğraflı olup sigortalının tahsis numarasını, soyadını, adını ve doğum tarihini ihtiva etmektedir

Kısıtlılara veya kendisine kayyım tayin edilen kimse-
lere ait belgelerde, bu husus kayıt edilmekte ve ayrıca pa-
rayı alacak kimsenin adı ve soyadı da kaydedilmektedir.

Ziraat Bankası şubelerince aylıklar, dönemin ilk gün-
lerinden itibaren, çekin arkasındaki

«sigortaya tabi bir işte çalışmadığımı beyan ederim.»

şeklindeki beyanında imzalanması kaydı ile ödenmek-
tedir.

Aylıkları vekil, vasi veya kayyımları tarafından alı-
nan kimselerde, aylık sahibinin sigortaya tabi bir işte ça-
lışmadığını ve sağ olduğunu bildirir bir muhtarlık belge-
sinin, bankaya verilmesi ve vasi veya kayyımın, bu husus-
taki mahkeme ilâmını, vekilin noterden tasdikli vekâlet-
nemesini ibraz etmesi lâzımdır.

Aylık alırken sigortalı bir işe girmiş iseniz durumu
derhal Kuruma bildirmeniz ve elinizdeki çekleri de iade et-
meniz gerekir.

Sigortalı işe girince kesilen aylığınızın, yeniden başla-
ması için son çalıştığınız işten ayrılır ayrılmaz; hemen ta-
lepte bulunmalısınız. Zira yeni aylığınız bu talep dilekçe-
nizin Kurum kaydına geçtiği tarihi takip eden aybaşından
başlayacaktır.

Bu durumda, ayrıca, 506 Sayılı Kanun'un 63 üncü mad-
desinin son fıkrası gereğince yeni yazılı istek ve son çalış-
tığınız işten ayrıldığınız tarihe göre yeniden yaşlılık aylığı
hesaplanır ve bu aylık, önceden bağlanan yaşlılık aylığın-
dan çok ise yeni aylık üzerinden ödeme yapılır.

Şayet aylık bağlandıktan sonra sigortalı işte çalışma-

nıza rağmen durumu Kuruma bildirmez iseniz, bu durumun sonradan Kurumca tesbit edilmesi halinde; o işten daha önce ayrılmış olsanız dahi, işten ayrıldıktan sonra yeniden aylık bağlanması hususunda dilekçeniz olmadığından; durumunuzun tesbitini müteakip dilekçe vermek durumuna düşeceğinizden; kaçak çalıştığınız işten ayrıldığınız tarih ile durumunuzun tesbitini müteakip vereceğiniz dilekçenin Kurum, kaydına geçtiği tarihi takip eden aybaşına kadar olan çalışmadığınız süre içinde aylık ödenmeyeceğinden; çalıştığınız ve çalışmadığınız tüm süreyi borçlanacak ve bu borcun yeni bağlanacak aylığınızdan Kurumca kesilmesi suretiyle tahsili yoluna gidileceğinden zor duruma düşülecektir.

Bu nedenle yaşlılık aylığı bağlandıktan sonra sigortalı bir işte çalışmanız halinde durumun zamanında Kuruma bildirilmesi ve işten ayrılır ayrılmaz aylık bağlanması talebinde bulunmanız en doğru yoldur.

Ödemeler, çekler hangi banka şubesinde verilmiş ise o banka şubesinde yapıldığından, adres değişikliğinde durumun Kurum Genel Müdürlüğüne bildirilmesi lazımdır. Adres bildirilirken yeni bankaya göre, çek düzenlenmesi için vadesi gelmemiş çeklerin iadesi gerekir.

Adres değişikliği aynı şehir içinde ise o yıl aylıkların aynı bankadan alınması; ancak ertesi yıl çeklerinin yeni adrese en yakın Ziraat Bankası Şubesine göre tanzimi için; adres değişikliğinin Kurum Genel Müdürlüğüne bildirilmesi lazımdır.

Çekinizin kaybolması halinde kayıp çeke ait üç aylıklarınızın ödenebilmesi için durumun mahalli bir gazetede (çek numarası, kaybolan çekin dönemi ve kime ait olduğu) belirtilerek ilân edilmesi ve ilânın bulunduğu gazetenin,

durumu belirten dilekçenize eklenerek Genel Müdürlüğe gönderilmesi lâzımdır'. Gazetede ilân kısmının kesilip o parçasının dilekçeye ilâştirilip gönderilmesi halinde; Kurumca, gazetenin tamamı istenileceğinden, işiniz uzayabilir; bu nedenle gazetenin tümünü göndermeniz lâzımdır.

AYLIĞINIZIN HESABI :

Verilen bu bilgilere göre kendi aylığınızı 75 inci sahidteki örnek yardımıyla hesaplayabilirsiniz.

Bu örnekte prim ödeme gün sayılarınızı da yıllar itibariyle yazıp; prim ödeme gün sayınız toplamını da takip edebilirsiniz.

Örnekte yıl hanesi, bir kaç boş satır bırakıldıktan sonra 1950 den başlanıp 1974 de bitirilmiş ve gine bir kaç boş satır ayrılmıştır.

1950 den önceki satırlara, ihtiyarlık sigortası (Sosyal Sigortalar Kanunu) başlamadan önce Emekli Sandıklarında veya 1950 den önceye ait borçlanılan süre varsa bunları yazabilirsiniz.

1974 den sonraki satırlarda, bu yıldan sonraki yıl çalışmaları için bırakılmıştır. Önce her yılın satırındaki (prim ödeme gün sayısı) ve (yıllık kazanç) kolonlarına, her yıl prim ödediğiniz günler sayısı ile o yılda prime esas olmuş kazançlarınız toplamını yazmalısınız.

1214 Sayılı Kanundan yararlanıyorsanız, yıllık kazanç kolonuna,

T. C. Emekli Sandığına tabi hizmetiniz süresince emekli keseneğine esas ücretiniz (657 sayılı Devlet Memurları Kanununun uygulandığı dönemde, bu kanuna ekli cetveldeki derece ve kademe göstergenizin, o dönemler-

Çalıştığımız		Yıl	Prım ödeme gün sayısı	Yıllık Kazanç	Son beş yıl	En yüksek üç yıl kazancı	Kazanç Katsayısı	Gelir hesabına esas alınacak Kazanç	Gelir Hesabına esas üç yılın son yılı	1998 Sayılı Kanun Uygulanırsa Katsayısı
							5.7			1.40
							5.7			1.40
1950							5.7			1.40
1951							5.6			1.40
1952							5			1.40
1953							4.7			1.40
1954							4.1			1.40
1955							3.6			1.40
1956							3.1			1.40
1957							2.7			1.40
1958							2.4			1.40
1959							1.9			1.40
1960							1.3			1.40
1961							1.7			1.40
1962							1.6			1.40
1963							1.4			1.40
1964							1.3			1.40
1965							1.2			1.40
1966							1.1			1.40
1967							1			1.40
1968							—			1.40
1969							—			1.30
1970							—			1.20
1971							—			1.10
1972							—			—
1973							—			—
1974							—			—
							—			—
Toplam Gün Sayısı				üç yıllık kazanç					Aylığın çarpılacağı katsayı	
				Toplamı						

de uygulanan katsayı ile çarpılarak bulunacak miktarlara göre),

— Bağ - Kur'a tabi dönemlerde hangi basamaklardan prim ödemiş iseniz, o basamak tutarlarını,

— Sosyal Sigortalar Kanunu'nun geçici 20 inci maddesine giren kuruluştaki geçmiş hizmetleriniz varsa, oralarında prime veya keseneğe esas olan kazançlarınızı,

Yazmanız gerekir. Bu kazançlarda da şayet giriyorsa kazanç katsayısı ve 1698 uygulaması yapılır.

Sosyal Güvenlik sözleşmeleri yapılan ülkelerde geçen hizmetleriniz varsa, sözleşmeler gereğince yalnız hizmet birleştirilmesi yapılarak her ülke kendi şartlarına göre aylık hesaplayıp; tüm hizmete göre kendinde geçen hizmet oranında aylık bağladığından; o ülkelerdeki kazançlarınız hesaba katılmıyacağından bu kolonlara, o kazançlarınız geçirilmeyecektir.

İşten ayrıldığınızda, işten ayrıldığınız yılın satırına, işten ayrıldığınızı kaydedin ve bu satıra yalnız o yılki prim ödeme gün sayınızı yazıp kazancınızı yazmayınız. Bu işlemden sonra son beş yıl kolonunda, işten ayrıldığınız yıldan geriye doğru, beş takvim yılını (x) çarpı işareti ile işaret ediniz. Bu beş takvim yılından prime esas kazanç toplamı en yüksek olan üç yılın kazançlarını (en yüksek üç yıl kazancı) kolonuna ve aynı yıl satırında tekrar yazınız. Yazdığınız bu kazançları, bu kolonun yanındaki katsayılarla (varsa) çarpınız ve bulunan değerleri (Gelir hesabına esas alınacak kazanç) kolonuna yazınız. Bu kolona yazdığınız üç yıl kazancınızı en altta (üç yıllık kazanç toplamı) hanesine toplayarak yazınız.

Bu üç yıllık kazancınızı üçe bölerek yıllık gelirinize esas olacak ortalama yıllık kazancınızı bulunuz.

Bu cetvelde (prim ödeme gün sayısı) kolonuna yazdığınız yıllık prim ödeme gün sayılarınızı da toplayarak, prim ödeme gün sayınızı da bulabilirsiniz.

Gene cetvelde, (gelir hesabına esas üç yılın son yılı) hanesine de, kazancını aldığınız yıllardan son yılı (tarihi en büyük olanı) da (x) işareti koyarak belirtiniz ve bu yılın hizasında hakkınızda (1698 sayılı kanun uygulanacaksa katsayısı) kolonunda yazılı bulunan kat sayıyı (aylığın çarpılacağı kat sayı) hanesine aynen yazınız.

Bulduğunuz ortalama yıllık kazancınızı, daha önce açıklanan hesaplara göre bulacağınız aylığınıza esas oran ile çarparak yıllık gelirinizi; bu şekilde bulduğunuz yıllık geliri de 12 ye bölerek ve bu bölüm sonucunu da gerekiyorsa 1698 sayılı kanunla ilgili katsayı ile çarparak yaşlılık aylığınızı bulabilirsiniz.

Sürekli işgöremezlik geliri alıyorsanız, ayrıca malûl-lük sigortasından da aylığa hak kazanıyorsanız, 506 sayılı Kanunun 92 nci maddesi gereğince mukayese yaparak, kesin aylığın bulunup, 94 üncü madde gereğince kuruşun liraya tamlaması yapıldıktan sonra, bulunacak miktarın üç katı, size üç ayda bir peşin ödenmesi gereken yaşlılık aylığınız olacaktır.

KIDEM TAZMİNATI NASIL ALINACAK

Burada önemli bir konuya daha değinmek istiyoruz :

Bilindiği üzere, ihtiyarlık aylığı bakımından bağlı bulundukları Kurum veya Sandıklardan aylık ve toptan ödeme almak amacı ile hizmet akdini fesheden işçilere kıdem tazminatı ödenmesi, 1475 Sayılı Yasanın 14 ncü maddesinde kabul edilmiştir.

1475 Sayılı Yasanın 14 üncü maddesinde, bu hak şöyle belirtilmiştir :

«... İhtiyarlık aylığı bakımından bağlı bulundukları Kurum veya Sandıklardan aylık veya toptan ödeme almak amacıyla hizmet akdini fesheden işçiler de yukarıki fıkra da yazılı bulunan tazminata hak kazanır. İşçinin bu fıkra hükmünden faydalanabilmesi için, aylık veya toptan ödemeye hak kazanmış bulunduğunu ve kendisine aylık bağlanması veya toptan ödeme yapılması için İhtiyarlık Sigortası bakımından bağlı bulunduğu Kuruma veya Sandığa müracaat etmiş olduğunu belgelemesi şarttır...»

Yasanın bu hükmünde yer alan «... bağlı bulunduğu Kuruma veya Sandığa müracaat etmiş olduğunu belgelemesi şarttır...» hükmü, uygulamada önemli sorunlara yol açmıştır. Hizmet akdini, bu fıkra uyarınca fesheden işçiler, Kurum veya Sandığa müracaat etmiş olduğunu tevsik edemediğinden, zaman zaman işverenleri ile uyuşmazlığa düşmüşler, aylarca kıdem tazminatını alamamışlardır.

Sorun, Türk - İş'in 1971 yılında Sosyal Sigortalar Kurumuna başvurması üzerine, Türk - İş ile Kurum arasında varılan bir görüş birliği ile çözümlenebilmiştir.

Türk - İş tarafından yapılan başvurmaya uygun olarak, Sosyal Sigortalar Kurumu, 28.9.1971 tarihinde, 1971/1450 Sayı ile bir «genelge» yayınlamıştır. Buna göre, «ihtiyarlık veya malüllük aylığı almak için tahsis talebinde bulunan işçiye, Sosyal Sigortalar Kurumu şubelerince «tahsis hak kazanmış bulunduğu ve bu konuda Kurum'a müracaat etmiş olduğuna dair bir belge» verilecektir. İşçi, bu belgeyi işverenine ibraz edecek, bu yoldan, İş Kanununun 14 üncü maddesinin aradığı koşul yerine getirilmiş olacaktır.

Önemi dikkate alınarak, Sosyal Sigortalar Kurumu Genel Müdürlüğünün 28.9.1971 gün, 1971/1450 sayılı genelgesi aşağıya alınmıştır :

«Bilindiği üzere, 1.9.1971 tarihinde yürürlüğe giren 1475 sayılı İş Kanununun 14 üncü maddesine göre, kıdem tazminatının ödenebilmesi, ancak, «işçinin bu fıkra hükmünden faydalanabilmesi için aylık veya toptan ödemeye hak kazanmış bulunduğunu ve kendisine aylık bağlanması veya toptan ödeme yapılması için ihtiyarlık sigortası bakımından bağlı bulunduğu Kuruma veya Sandığa müracaat etmiş olduğunu belgelemesi» şartına bağlanmış bulunmaktadır.

Bu itibarla, bundan böyle, işinden ayrılarak Kurumumuzdan;

(1) Yaşlılık yönünden yazılı olarak tahsis talebinde bulunan sigortalılara,

(a) Kadın ise 50, erkek ise 55 yaşını doldurmuş bulunmaları halinde, aylık veya toptan ödeme şeklinde mutlak bir tahsis işlemi yapılacağından, talepleri halinde, kendilerine (tahsise hak kazanmış bulunduğunu ve bu konuda Kurumumuza müracaat etmiş olduğunu) bildiren bir yazının verilmesini,

(b) Yaş kaydı aranmadığı ahvalde, sigortalılık süresi 25 yıl olup, 5000 günlük primi ödemiş olduğu Şubeniz kayıtlarından tesbit edilen sigortalılar ile durumları Şubeniz kayıtlarından tesbit edilemeyen (hak kazanma durumları Merkezce bildirilen) sigortalılar hakkında talepleri halinde, 1 inci maddede belirtildiği gibi, işlem yapılmasını,

(c) Malüllük yönünden yazılı olarak tahsis talebinde bulunan sigortalılar için de, çalışma gücünün en az üçte ikisini kaybederek, malüllük aylığına hak kazanmış bu-

lunduğu Genel M¼d¼rl¼ğ¼m¼zce Őbenize bildirildiğinde, ilgiliye talebi halinde, 1 inci maddede belirtildiği ¼zere bir yazı verilmesini, rica ederiz.

Genel M¼d¼rl¼k

C. ¼v¼l
Genel M¼d¼r
İmza

İ. Reisoğlu
Genel M¼d¼r Yard.
İmza

SAğLIK YARDIMLARINDAN YARARLANMA

506 Sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu'nun 1186 Sayılı Kanunla değişik «mal¼l ve yaşlılara sağlık yardımı yapılması» başlığını taşıyan 36 ncı maddesinin, «Bu kanuna g¼re, s¼rekli iřg¼remezlik geliri, mal¼ll¼k veya yaşlılık aylığı almakta olanlar, hastalıkları halinde bu kanunun 33 ¼nc¼ maddesinde belirtilen yardımlardan yararlanırlar.» h¼k¼m¼ ile yaşlılık aylığı alanların sağlık yardımlarından faydalanmaları sağlanmışır.

Maddede bahsedilen 33 ¼nc¼ maddede belirtilen sağlık yadımları ise sırasile şunlardır :

A) Hekime muayene, ettirilmesi hekimin g¼stereceđi l¼zum ¼zerine teşhis i¼in gereken klinik ve l¼boratuvar muayenelerinin yaptırılması ve tedavisinin sağlanması,

B) Teşhis ve tedavi i¼in gerekirse sağlık m¼essesesi-ne yatırılması,

C) Tedavi s¼resince gerekli il¼c ve iyileştirme vasıtalarının sağlanmasıdır.

Yaşlılık aylığı bağlandıktan sonra bu yardımlardan ne şekilde yararlanılacağı da Sosyal Sigorta işlemleri Tüzüğü'nün Onbirinci kısmında 96 ve 97 nci maddelerle tesbit edilmiştir.

Bahsedilen 96 nci maddede «Sosyal Sigortalar Kanununa göre sürekli işgöremezlik geliri veya malüllük yahut yaşlılık aylığı almakta olanların muayene ve tedavileri için Kurum hekim veya sağlık tesislerine başvurumalarında gösterilmek üzere kendilerine Kurum tarafından hazırlanan bir sağlık karnesi verilir. Bunlar muayene ve tedavileri yapılmak üzere Kurum hekim ve sağlık tesislerine başvurmak zorundadırlar. Kurum hekim ve sağlık tesislerinin bulunmadığı yerlerde hastalanan bu gibi kimselerin yapılacak tedavileri hakkında 88 inci maddenin birinci fıkrası esasları dahilinde işlem yapılır.»

Yine bahsedilen 97 nci maddede de «Sürekli işgöremezlik geliri veya malüllük yahut yaşlılık aylığı almakta olanlar, gelir ve aylıklarının kesilmesi halinde, kendilerine vermiş bulunan sağlık karnelerini Kuruma geri vermek zorundadırlar.

Buna uymayanlar ve sağlık yardımlarından faydalanma hakkını kaybettiği halde elindeki sağlık karnesi ile Kurum hekim ve sağlık tesislerine müracaatla muayene ve tedavilerini yaptıranlar için Kurumca yersiz olarak yapılan masraflar tutarı kendilerinden alınır».

hükümleri bulunmaktadır.

Kurum hekim ve sağlık tesislerinin bulunmadığı yerlerde hastalanılması halinde, tüzüğün 88 inci maddesinden yararlanabilmesi için, orada Kurumun hekimi (bu anlaşmalı hekimde olabilir) Sağlık tesisi olmadığının kesinlikle bilinmesi lâzımdır. Bu husus tesbit edildikten sonra

88 inci madenin «Kurum hekim veya sağlık tesisi bulunmayan yerlerde hastalanan sigortalının* h k met ve belediye tabibine yahut resmi bir sağlık tesisinde, bunların bulunmadığı yerlerde ise hususi bir hekime veya sağlık tesisinde yaptıracağı muayene ve tedavisine ait masraflar, belgeleri karşılığında Kurumca ödenir.» hükmünden yararlanabilir.

Bu durumda her türlü masraf için geçerli belge alınması unutulmamalıdır. Aksi halde masraflarınız Kurumca  denmez.

Yukarıda bahsedilen sağlık yardımlarından yararlanabilmeniz için gerekli sağlık karnesini, son çalıştığınız iş yerinin bağlı bulunduğu Kurum şubesine, bir adet vesikalık fotoğraf ve tesdikli nüfus kaydı örneğini ekliyeceğiniz dilekçe ile başvurarak alabilirsiniz.

Sağlık karnesinin kaybolması halinde, durumun bir dilekçe ile Kuruma bildirilmesi ile gerekli belgelere istinaden, yeni bir sağlık karnesinin düzenlenmesi mümkündür.

Büyük Millet Meclisinde bulunan tasarı aynen kanunlaştığı takdirde, sağlık yardımlarından; kanundaki şartlarla eř, geçimini sağladığınız çocuklarınız ile ana ve babalarınız da yararlanabilecektir.

TÜRK - İŞ YAYINLARI

YAYIN NO.	YAYININ ADI	YAYIN TARİHİ
1	Uluslararası Hür işçi Sendikaları Konfederasyonu Statüsü	1952
2	ICFTU Nedir? Nasıl Çalışır? Ne Yapar?	1960
3	IV'üncü Genel Kurul İdari ve Mali Raporları	1960
4	Tüzük	1961
5	Yönetmelik	1961
6	İşçi Sendika ve Üst Kurulları Listesi ...	1961
7	Sendikaların Mali ve Muhasebe İşleri ...	1961
8	İcra Heyetinin Mümessiller Meclisine sunulan raporu (15/1/1962)	1962
9	Toplu Sözleşme, Grev ve Lokavt Kanunu Tasarısı	1962
10	Sendikalar Kanunu Tasarısı	1962
11	İş Kanunu Tasarısı	1962
12	İşçi Sigortaları Kurumu Teşkilât Kanunu Tasarısı	1962
13	Türk - İş ve ICFTU'nun müşterek düzenlediği Grev ve Toplu Sözleşme Semineri Notları	1962
13/A	Sendika Maliyesi	1963
14	Demokrat Cemiyetlerde Sendikacılık ...	1963
15	Toplu Pazarlık	1963
16	Siz ve Sendikalar	1963
17	Grev Niçin? Nasıl? Ne zaman?	1963
18	Kollektif Müzakereler	1963
19	İşyerinde işçilerle işverenler arasında dayanışma ve işbirliği	1963

YAYIN NO.	YAYININ ADI	YAYIN TARİHİ
20	Toplu Pazarlık (Ders Notu Halinde)	1963
20/A	Toplu Pazarlık (Cep Kitabı Halinde) ...	1963
21	Sendika Temsilcisi ve Görevleri	1963
22	Beşinci Genel Kurul Raporları	1963
23	Türk - İş Nedir? Ne Yapar?	1964
24	Türkiye'nin Ekonomik ve Sosyal Duru- mu	1964
25	Sendikacılık Eğitimi	1964
26	Sendika Temsilcisi	1964
27	Amerika'da İşçi Hareketinin Tetkiki	1964
28	Ders Notları (I)	1964
29	İş Kanunu Tasarısı	1964
30	Sosyal Sigortalar Kanunu	1964
31	Tarım İşçilerinin Ekonomik ve Sosyal Du- rumu	1964
32	Ders Notları (II)	1964
33	Sendika Organizasyonu	1964
34	Ders Notları (III)	1965
35	Sendikalar ve Grev, Lokavt Hakları	1965
36	Türk - İş Üye Kuruluşları Listesi	1965
37	Toplu Pazarlık	1965
38	Ders Notları I (İkinci Baskı)	1965
39	Grev Niçin - Nasıl? Ne Zaman? (İlâveli İkinci baskı)	1965
40	Amerikan İşçi Hareketinin Tetkiki (2. Baskı).	1965
41	İşçinin Beslenmesi ve Milli Prodüktivite	1965
42	Avrupa Sendikacılık Hareketi	1965
43	Ücret Politikası	1965
44	Devlet Memurları Kanunu	1965
45	İşsizlik Sigortası Kanun Tasarısı	1965

YAYIN NO.	YAYININ ADI	YAYIN TARİHİ
46	Tarım - İş Kanun Tasarısı ve Tarım İşçilerinin Sosyal ve Ekonomik Durumu ...	1966
47	Sendika Temsilcisi (Üçüncü Baskı)	1966
48	6. Genel Kurul İcra ve Yönetim Kurulları Çalışma Raporları	1966
49	6. Genel Kurul Denetim Kurulu Raporu	1966
50	Türk - İş 6. Genel Kurul Çalışmaları ...	1966
51	Türk - İş Sendikacılık Koleji Yönetmeliği	1966
52	İktisadi ve Devlet Teşekkülleriyle Müesseseleri ve İştirakleri Hakkında Kanun ve İlgili Tüzük	1966
53	Tarım İşçisinin ve Türk Tarımının Bazı Temel Mes'eleleri	1966
54	Yiyeceklerin Besleyici Değer Tablosu ...	1966
55	Türk - İş Ana Tüzük ve Yönetmelikleri	1966
56	Türk - İş Üye Kuruluşları Listesi	1967
—	Türk - İş'e Bağlıyız	1967
57	İş Kanunu	1968
58	İş Dönüşü	1968
59	Dünya Sendikacılık Hareketi (Ekmek, Barış, Özgürlük)	1968
60	Türk - İş 7'nci Genel Kurul çalışma raporu	1968
61	İş Hukuku	1968
62	Türk - İş Yedinci Kongre Çalışmaları ...	1968
63	Sosyal Sigortalar Kanunu 506 — 672 — 899 — 1186	1970
64	Arabuluculuk, tahkim, uzlaştırma	1970
65	İş dönüşü 2	1970

TÜRK-İŞ

Bilgi Merkezi

YAYIN

NO.

YAYININ

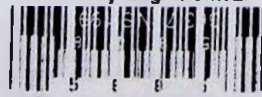
ADI

YAYIN

TARİHİ

66	Ortak Pazar ülkelerinde işgücü hareketi	1970
67	8'nci Kongre Çalışma Raporu	1970
68	Türk - İş (Broşür) Türkçe	1970
69	Türk - İş (Broşür) Almanca	1970
70	Türk - İş (Broşür) İngilizce	1970
71	Türk - İş Tüzüğü ve Yönetmelikler	1970
72	İş Kanunu	1970
73	Türk - İş 8'nci Genel Kurul Çalışmaları ...	1970
74	İş Kanunu	1971
75	Sosyal Sigorta Uygulamaları	1972
76	Sosyal Güvenlik Anlaşmaları	1973
77	Türk - İş 9.ncu Genel Kurul raporu	1973
78	Türk - İş Tüzüğü	1973
79	Yürürlükteki 101 Toplu İş Sözleşmesinin kıyaslamalı araştırması	1973
80	Yürürlükteki 80 Toplu iş sözleşmesinin kıyaslamalı araştırması	1973
81	Türk - İş ve 9 ncu Genel Kurul için ya- zılanlar	1973
82	Türk - İş 9. Genel Kurul Tutanakları	1973
83	İşçi Kurultayı	1975
84	Sigortalılıkta 25 yıl 50 - 55 yaş	1975

TÜRK-İŞ Bilgi Merkezi

9 78 4004 561505 1 1

Ağaç - İş Matbaası 1975 Ankara